

ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้หลักสูตรศิลปศึกษาพุทธศักราช 2521
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา
จังหวัดนครปฐม

ปริญญาโท

ของ

สร้อยภา เมธิศิริ

25 ก.ย. 2535

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา

มิถุนายน 2534

ลิขสิทธิ์ เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

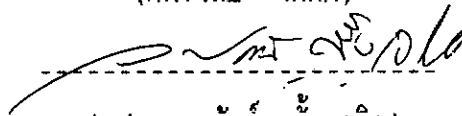
คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา ของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

ประธาน

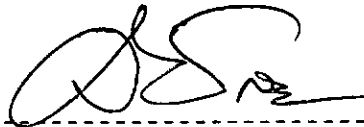
(พศ.วินัย โสมติ)

กรรมการ

(พศ.วารรรัตน์ ตั้งเจริญ)

คณะกรรมการสอบ

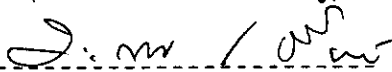
ประธาน

(พศ.วินัย โสมติ)

กรรมการ

(พศ.วารรรัตน์ ตั้งเจริญ)

กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(พศ. ดร.เมธีฉัตร เอื้ออานันท์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศ. ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่ 3 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2534

ประกาศผลการ

ปริกฏานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์วินัย ภิสมัตติ
ประธานควบคุมปริกฏานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์วราภรณ์ ตั้งเจริญ กรรมการควบคุม
ปริกฏานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้เป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มะลิฉัตร เอื้ออนันท์ ดร.ชูศักดิ์
เพชรคอกห์ ดร.ทองใบ แพบทาม ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญยัง หมั่นดี และอาจารย์ผาสุข แยมศรี
ผู้ซึ่งกรุณาให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขแบบสอบถาม และ ผศ.บุษกร เพ็ชรวิวรรธน์ ผู้ซึ่งให้คำ
ปรึกษาในด้านสถิติวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้บังคับบัญชาทุกระดับ คุณจำเรียง รุ่งทอง คุณชัยวัฒน์ ดุนดิษฐ์ อาจารย์
ศุภชาติ เกษมจิต เจ้าหน้าที่จากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอในจังหวัดนครปฐม
และครูศิลปศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน

และที่สุดนี้ ขอขอบคุณผู้ให้กำลังใจทุกท่าน ตลอดจนทุกสรรพสิ่งที่มีส่วนเกื้อหนุนในการทำ
ปริกฏานิพนธ์ครั้งนี้

คุณค่าอันพึงมีของปริกฏานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณพ่อ-แม่ และครูอาจารย์
ทุกท่าน

สร้อยภา มณีศิริ

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	6
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
	หลักสูตรและการใช้หลักสูตร	9
	หลักสูตรศิลปศึกษา	13
	กิจกรรมการใช้หลักสูตร	18
	การบริหาร	18
	การนิเทศ	20
	การสอน	23
	บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม	29
	การใช้หลักสูตรศิลปศึกษา	32
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	38
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	42
	การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	42
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	43

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ	44
การเก็บรวบรวมข้อมูล	45
การวิเคราะห์ข้อมูล	45
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	46
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	48
ลักษณะที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	48
ลำดับขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	48
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	49
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	68
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	68
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	68
วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	69
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	70
อภิปรายผล	73
ข้อเสนอแนะ	77
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	79
บรรณานุกรม	90
ภาคผนวก	88
ประวัติย่อผู้วิจัย	105

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดโรงเรียน	43
2 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูศิลปะศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการฯใช้หลักสูตรศิลปะศึกษา ในด้านการบริหาร จำแนกเป็นรายข้อ	49
3 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูศิลปะศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการฯใช้หลักสูตรศิลปะศึกษา ในด้านกรณีพิเศษ จำแนกเป็นรายข้อ	51
4 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูศิลปะศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการฯใช้หลักสูตรศิลปะศึกษา ในด้านการสอน จำแนกเป็นรายข้อ	53
5 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูศิลปะศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการฯใช้หลักสูตรศิลปะศึกษา ในด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม จำแนกเป็นรายข้อ	55
6 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูศิลปะศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการฯใช้หลักสูตรศิลปะศึกษา ทั้ง 4 ด้าน	57
7 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูศิลปะศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการฯใช้หลักสูตรศิลปะศึกษา ในด้านการบริหาร จำแนกตามขนาดโรงเรียน	58
8 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูศิลปะศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการฯใช้หลักสูตรศิลปะศึกษา ในด้านกรณีพิเศษ จำแนกตามขนาดโรงเรียน	59
9 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูศิลปะศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการฯใช้หลักสูตรศิลปะศึกษา ในด้านการสอน จำแนกตามขนาดโรงเรียน	60
10 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูศิลปะศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการฯใช้หลักสูตรศิลปะศึกษา ในด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม จำแนกตามขนาดโรงเรียน	61
11 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูศิลปะศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการฯใช้หลักสูตรศิลปะศึกษา รวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามขนาดโรงเรียน	62

ตาราง

หน้า

12	การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการฯ ชั้นหลักสูตรศิลปศึกษา ในด้านการบริหาร ของครูศิลปศึกษานำร่อง เรียนขนาดต่างกัน	63
13	การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการฯ ชั้นหลักสูตรศิลปศึกษา ในด้านการนิเทศ ของครูศิลปศึกษานำร่อง เรียนขนาดต่างกัน	64
14	การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการฯ ชั้นหลักสูตรศิลปศึกษา ในด้านการสอน ของครูศิลปศึกษานำร่อง เรียนขนาดต่างกัน	65
15	ผลการเปรียบเทียบรายคู่ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการฯ ชั้นหลักสูตรศิลปศึกษา ด้านการสอนของครูศิลปศึกษานำร่อง เรียนขนาดต่างกัน	66
16	การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการฯ ชั้นหลักสูตรศิลปศึกษา ในด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ของครูศิลปศึกษานำร่อง เรียนขนาดต่างกัน	67

บทนำ

บทนำ

ประเทศไทยจะเจริญก้าวหน้าได้ต้องอาศัยบุคลากรในชาติเป็นสำคัญ ดังนั้นในการพัฒนาจึงต้องเริ่มที่คุณภาพของมนุษย์ก่อน เป็นอันดับแรก เพราะมนุษย์ถือเป็นทรัพยากรอันสำคัญที่สุดของชาติ และการที่จะพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ได้นั้นต้องอาศัยการศึกษา การศึกษาจึงนับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาประเทศ ด้วยเหตุนี้กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยจึงกำหนดแนวนโยบายแห่งรัฐว่า รัฐพึงส่งเสริมและบำรุงการศึกษอาบรม การจัดระบบการศึกษอาบรมเป็นหน้าที่ของรัฐโดยเฉพาะ สถานศึกษาทั้งปวงย่อมอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐ

ประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับปวงชน มุ่งหวังให้นักเรียนทั่วประเทศได้รับการศึกษา โรงเรียนระดับประถมศึกษาจึงเป็นสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง หน่วยงานที่รับผิดชอบการศึกษาในระดับนี้โดยตรง ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งมีการกิจหลักตามกฎหมายคือการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ย่างเข้าปีที่ 8 จนถึงอายุ 15 ปี ให้ได้รับการศึกษาอย่างน้อยถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ชมพันธ์ กฤษร อยุธยา (2530 : 1) กล่าวไว้ว่า หลักสูตรเป็นหัวใจอันสำคัญทางการศึกษา ทั้งนี้เพราะหลักสูตรจะเป็นตัวกำหนดทิศทางและขอบเขตของการศึกษา อดหัวไป แล้วหลักสูตรจะกำหนดความมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา กิจกรรมประกอบกรเรียนการสอน และการประเมินผลไว้อย่างกว้าง ๆ มีลักษณะยืดหยุ่นได้เพื่อสะดวกในการนำไปปรับปรุงซึ่งให้เข้ากับสภาพท้องถิ่นหรือสภาพของโรงเรียน ผู้ที่จะนำหลักสูตรไปใช้โดยตรง ได้แก่ ครูผู้สอน ซึ่งจะเป็นผู้นำหลักสูตรที่กำหนดไว้ในรูปแบบของเอกสารต่าง ๆ ไปใช้ปฏิบัติจริง โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้การเรียนการสอนนั้นบรรลุผลตามแนวทางที่หลักสูตรกำหนดไว้ แต่ผลของการปฏิบัตินั้นย่อมแตกต่างกันออกไป

ตามสภาพการณ์ของแต่ละโรงเรียนที่มีปัจจัยหรือองค์ประกอบย่อยแตกต่างกัน ดังเช่นที่เลิศ อำนันทนะ (2516 : 132) ได้กล่าวว่า ถึงแม้ครูจะเป็นผู้นำในการชี้หลักสูตรโดยตรงก็ตาม แต่การเรียนการสอนย่อมจะต้องขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอื่น ๆ อีกมาก บางครั้งไม่สามารถเฝ้าอำนาจต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ดังนั้นการชี้หลักสูตรจะได้ผลมากน้อยเพียงใดจึงขึ้นอยู่กับครูผู้สอน รวมทั้งองค์ประกอบอื่น ๆ ที่มาสนับสนุนอีกด้วย

จากการศึกษาเกี่ยวกับบารายชี้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 พบว่ายังมีปัญหาหลาย ๆ ด้าน ดังจะเห็นได้จากรายงานการวิจัยของกองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2525 : 5) ซึ่งได้ทำการศึกษาสภาพและผลการชี้หลักสูตรประถมศึกษา พบว่าปัญหาการชี้หลักสูตรเกิดขึ้นระหว่างขั้นตอนในการนำหลักสูตรไปชี้ เช่น ปัญหาเกี่ยวกับการเรียน อุปกรณ์ ความจำกัดของแหล่งความรู้ เป็นต้น ส่วนรายงานผลการสำรวจสภาวะทางการศึกษา โดยกองแผนงานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2526 : 10) ก็พบว่าการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษายังไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และวิธีการของหลักสูตร ทั้งนี้เนื่องมาจากการพัฒนาครูให้สามารถสอนได้ตามหลักสูตรดังกล่าวยังไม่ทั่วถึง นอกจากนี้ วินัย เกษมเศรษฐ (ไทยรัฐ. 2532 : 9) ได้เปิดเผยถึงการประเมินผลการนำหลักสูตรไปชี้ในปี 2531 ว่า ยังต้องมีการปรับปรุงเกี่ยวกับกระบวนการสอน อุปกรณ์การเรียนการสอน รวมทั้งสภาพโรงเรียนควรจัดให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนให้มากขึ้น และยังมีรายงานการวิจัยเรื่อง การวิจัยสังเคราะห์กระบวนการหลักสูตรของกรมวิชาการ (2532 : 276 - 282) สรุปถึงปัญหาการชี้หลักสูตรในด้านการบริหารว่า ผู้บริหารยังไม่สามารถจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรในโรงเรียนได้อย่างครบถ้วน ในด้านการสอนครูผู้สอนโดยการเน้นเนื้อหามากกว่ากระบวนการ และต้องสอนวิชาที่ไม่ถนัด จึงไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามที่หลักสูตรต้องการได้ ในด้านกรณีพิเศษพบว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติได้ในระดับปานกลาง ส่วนศึกษานิเทศก์ก็มีการนิเทศติดตามผลแต่ไม่ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

จากปัญหาที่ได้อธิบายมาทั้งหมด แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามที่หลักสูตรมุ่งหวังได้นั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยมากมายที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนของครู

ดังนั้นไม่ว่าหลักสูตรจะกำหนดจุดมุ่งหมายไว้เช่นไร แต่ถ้าหากปัจจัยต่าง ๆ ไม่อยู่ในสภาพที่เอื้ออำนวยแล้ว ครูก็ไม่สามารถที่จะจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามแนวทางที่หลักสูตรต้องการได้

ศิลปศึกษาระดับประถมศึกษาชั้นต้น หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ได้จัดเข้าไว้ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย มุ่งหวังที่จะส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาในด้านต่าง ๆ ให้เจริญงอกงามตามวุฒิภาวะของเด็ก ซึ่งแม้ว่าจะได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเป็นเวลาหลายครั้งแล้วก็ตาม แต่การเรียนการสอนศิลปศึกษาในปัจจุบันนี้ วัชรินทร์ วิจิตรดิษฐ์ (2529 : 21) ให้ความสำคัญเห็นว่ายังมีแนวทางที่สับสน และไม่สามารถดำเนินไปตามปรัชญาและจุดมุ่งหมายของการศึกษาเท่าที่ควร ทั้งนี้จากการติดตามการสำรวจสภาพของครูศิลปศึกษาของนิรมล ศิริภัสสร สวัสดิบุตร (2525 : 80) พบว่าครูศิลปศึกษาระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่เป็นครูประจำชั้นที่ไม่มีความรู้ทางศิลปะหรือศิลปศึกษา แต่ต้องมีหน้าที่รับผิดชอบในการสอนศิลปศึกษาตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา ครูเหล่านี้จึงประสบปัญหาในการจัดการเรียนการสอน และ สลักชัย ศรีบุรี (2530 : 57) มีความคิดเห็นว่าครูศิลปศึกษาจำนวนมากไม่ได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับจุดประสงค์และการวัดผลอย่างละเอียด จึงทำให้การเรียนการสอนไม่เป็นไปตามเป้าหมาย เนื่องจากกระบวนการเรียนการสอนจะต้องประกอบไปด้วยความสัมพันธ์ 4 ส่วนคือ วัดผลประสงค์ เนื้อหา วิธีสอน และการประเมินผล ซึ่งจะต่อเนื่องกันอย่างเป็นระบบ โดยมีวัตถุประสงค์เป็นตัวกำกับการเรียนการสอน (สมหวัง หิษยานุวัฒน์. 2530 : 45) ดังนั้นถ้าครูไม่เข้าใจตั้งแต่ต้นแล้ว ก็เป็นไปไม่ได้ที่จะสอนศิลปศึกษาได้ถูกต้องทาง

ปัญหาการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา นอกจากในด้านที่เกี่ยวกับตัวครูผู้สอนแล้ว สังคมของมี (2530 : 23) สรุบบ้างเกี่ยวข้องกับด้านอื่น ๆ อีก ได้แก่ ด้านหลักสูตร ตำรา และคู่มือ สื่อการเรียน ความพร้อมของผู้สอน และการสนับสนุนจากผู้บริหาร ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นเหตุให้การเรียนการสอนศิลปศึกษาไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรทั้งสิ้น

จังหวัดนครปฐม เป็นจังหวัดหนึ่งที่ทำการศึกษาสำรวจพบว่ายังขาดแคลนครูศิลปศึกษาที่มีความรู้ความชำนาญในด้านนี้โดยตรง (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม. 2526 : 162) ครูผู้สอนส่วนมากเป็นครูที่ประจำชั้นที่ไม่มีความถนัดในทางศิลปศึกษา ครูศิลปศึกษาเหล่านี้จึงต้อง

อาศัยการสนับสนุนจากองค์ประกอบด้านอื่น ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า การชี้หลักสูตรให้บรรลุผลสำเร็จได้นั้น มิได้ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนเพียงอย่างเดียว แต่จำเป็นต้องมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องอีกหลายประการ ไม่ว่าหลักสูตรจะสร้างไว้ดีอย่างไร แต่ถ้าวางองค์ประกอบเหล่านั้นไม่อยู่ในสภาพที่เอื้ออำนวย การเรียนการสอนก็ไม่อาจประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายของหลักสูตรได้ ผู้วิจัยเห็นความสำคัญในเรื่องนี้ จึงต้องการที่ศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการชี้หลักสูตรศิลปศึกษาในด้านการบริหาร การนิเทศ การสอน และบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งที่มีผลส่งถึงความสำเร็จในการชี้หลักสูตร โดยทำการศึกษาจากความคิดเห็นของครูศิลปศึกษา ซึ่งเป็นผู้ชี้หลักสูตรโดยตรง ว่ามีความเห็นต่อกิจกรรมแต่ละด้านเป็นเช่นไร ข้อมูลที่ได้นั้นทำให้ทราบว่ากิจกรรมการชี้หลักสูตรศิลปศึกษาในแต่ละด้านนั้นประสบปัญหาหรือไม่ มากน้อยอย่างไร ซึ่งเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ ที่จะได้นำผลไปพิจารณาแนวทางปรับปรุงแก้ไขส่วนที่เป็นปัญหาได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้ เพื่อให้การเรียนการสอนศิลปศึกษาบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรตามที่ต้องการต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการชี้หลักสูตรศิลปศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 การบริหาร
- 1.2 การนิเทศ
- 1.3 การสอน
- 1.4 บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูศิลปศึกษา เกี่ยวกับกิจกรรมการชี้หลักสูตรศิลปศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ตามขนาดของโรงเรียน 3 ขนาดคือ

- 2.1 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป
- 2.2 โรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียนตั้งแต่ 121-300 คน
- 2.3 โรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนตั้งแต่ 1-120 คน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ได้นำไปพิจารณาแนวทางปรับปรุงแก้ไขให้การเรียนการสอนศิลปศึกษาดำเนินไปตามแนวทางของหลักสูตรตามที่ต้องการ
2. เพื่อให้ได้ข้อมูลเสนอแนะต่อผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา นำไปประกอบการพิจารณาแนวทางปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละด้านได้ตรงกับปัญหา ซึ่งจะส่งผลให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาจากความคิดเห็นของครูศิลปศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2533 โดยมีประชากร กลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรที่จะศึกษา ดังต่อไปนี้

1. ประชากร ได้แก่ ครูศิลปศึกษาที่ปฏิบัติการสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประจำปีการศึกษา 1 ปีการศึกษา 2533 จากโรงเรียนจำนวนทั้งสิ้น 257 โรงเรียน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูศิลปศึกษาที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างมาจากกลุ่มประชากร โดยกำหนดอัตราร้อยละ 70 ของจำนวนประชากร ได้กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียน 180 โรงเรียนในแต่ละโรงเรียนสุ่มครูที่ทำการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนละ 1 คน จึงได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นรวม 180 คน

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ขนาดของโรงเรียนซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ขนาด ได้แก่

3.1.1 โรงเรียนขนาดใหญ่

3.1.2 โรงเรียนขนาดกลาง

3.1.3 โรงเรียนขนาดเล็ก

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของครูศิลปศึกษา เกี่ยวกับกิจกรรมการ
ใช้หลักสูตรศิลปศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

3.2.1 การบริหาร

3.2.2 การนิเทศ

3.2.3 การสอน

3.2.4 บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. การใช้หลักสูตร หมายถึง การนำเอาตัวหลักสูตรที่กำหนดไว้ในรูปของเอกสาร
ต่าง ๆ ตามแนวทางของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ไปปฏิบัติให้เกิดผลบรรลุตาม
จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ซึ่งการปฏิบัตินั้นจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรม 4 ประการ ได้แก่
การบริหาร การนิเทศ การสอน บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม

2. กิจกรรมการใช้หลักสูตรศิลปศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องและ
สนับสนุนให้การใช้หลักสูตรศิลปศึกษาของครูศิลปศึกษาเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร แบ่ง
ออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

2.1 การบริหาร หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาให้การสนับสนุนและ
ส่งเสริมการเรียนการสอนศิลปศึกษาด้านงบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ ขั้วและกำลังใจ
และอื่น ๆ ที่จะช่วยให้ครูศิลปศึกษาสามารถดำเนินกิจกรรมตามหลักสูตรได้อย่างสะดวก

2.2 การนิเทศ หมายถึง การให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ำให้คำปรึกษา และ
แก้ปัญหาด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนศิลปศึกษา จากศึกษานิเทศก์เพื่อให้การ
เรียนการสอนศิลปศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 การสอน หมายถึง ความรู้ความสามารถของครูศิลปศึกษาในการจัดกิจกรรม
การรำชี้เทคนิค วิธีสอน และสื่อต่าง ๆ รวมทั้งการวัดผลประเมินผลเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้
และมีลักษณะนิสัยตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2.4 บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม หมายถึง สภาพของโรงเรียน ห้องเรียน
บรรยากาศในโรงเรียน รวมทั้งความร่วมมือจากครู ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ที่จะช่วย
เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนของครูศิลปศึกษา

3. ศิลปศึกษา หมายถึง วิชาหนึ่งที่ตั้งอยู่ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ประกอบ
ไปด้วยจุดมุ่งหมาย เนื้อหากิจกรรม และการประเมินผล ตามที่กำหนดในหลักสูตรประถมศึกษา
พุทธศักราช 2521

4. ครูศิลปศึกษา หมายถึง บุคคลที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครูหรือ
อาจารย์ที่ทำหน้าที่สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
นครปฐม

5. โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่ทำการสอนในระดับประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม แบ่งออกเป็น 3 ขนาด ตามจำนวนนักเรียน ดังนี้

5.1 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

5.2 โรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียนตั้งแต่ 121-300 คน

5.3 โรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนตั้งแต่ 1-120 คน

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ครูศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม
การรำชี้หลักสูตรศิลปศึกษาด้านการบริหารต่างกัน

2. ครูศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้หลักสูตรศิลปศึกษาด้านการนิเทศต่างกัน
3. ครูศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้หลักสูตรศิลปศึกษาด้านการสอนต่างกัน
4. ครูศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้หลักสูตรศิลปศึกษาด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมต่างกัน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นลำดับตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรและการใช้หลักสูตร
2. หลักสูตรศิลปศึกษา
3. กิจกรรมการใช้หลักสูตร
 - 3.1 การบริหาร
 - 3.2 การนิเทศ
 - 3.3 การสอน
 - 3.4 บรรยาภาศและสิ่งแวดล้อม
4. การใช้หลักสูตรศิลปศึกษา
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตรและการใช้หลักสูตร

หลักสูตรเป็นหัวใจอันสำคัญของการศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย ได้แก่ ครู นักเรียน นักบริหารการศึกษา ผู้ปกครอง เป็นต้น การจัดการศึกษาไม่อาจสำเร็จลุล่วงไปได้ถ้าปราศจากหลักสูตร ซึ่งถือเป็นเครื่องมือนำทางในการดำเนินการจัดการศึกษา (ชมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา. 2530 : 1) คำว่า "หลักสูตร" นั้น แม้ในปัจจุบันก็ยังไม่มีนิยามอันเป็นที่ตกลงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน นักการศึกษาแต่ละกลุ่มก็ให้ความหมายไปตามแนวความคิดของตน ขึ้นอยู่กับว่าจะมองหลักสูตรไปในลักษณะใด ดังนั้นหลักสูตรจึงมีความหมายแตกต่างกันออกไป ดังนี้

พจนานุกรมการศึกษาของ กูด (Good, 1973) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่ามี

3 ประการคือ

1. หลักสูตรคือเนื้อหาวิชาที่จัดไว้เป็นระบบให้ผู้เรียนได้ศึกษา เพื่อให้จบชั้นเรียนหรือรับประกาศนียบัตรในหมวดวิชาสามัญ

2. หลักสูตรคือเค้าโครงทั่วไปของเนื้อหาหรือสิ่งเฉพาะที่จะต้องสอน ซึ่งโรงเรียนจัดขึ้น เพื่อให้เด็กมีความรู้ชั้น เพื่อให้สามารถเข้าเรียนต่อในทางอาชีพต่อไป

3. หลักสูตรคือกลุ่มวิชาและการจัดประสบการณ์ที่กำหนดไว้ให้นักเรียนได้เล่าเรียนภายใต้การแนะนำของโรงเรียนหรือสถานศึกษา

สันต์ ธรรมบำรุง (2527 : 5 - 6) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรว่า คืออนุกรมโครงสร้างของการเรียนอย่างกว้าง ๆ หรือเป็นการกำหนดสาระของหลักสูตรในแง่ต่าง ๆ รวมทั้งโครงสร้างลักษณะเนื้อหาของหลักสูตร นอกจากนี้ยังเป็นการกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์ประเมินผลสำหรับการสอนอีกด้วย

ชาญชัย ศรีไสยเพชร (2525 : 2) กล่าวว่า หลักสูตรหมายถึงโครงการทางการศึกษาของโรงเรียนที่วางไว้อย่างกว้าง ๆ เพื่อจัดสอนให้แก่เด็กตามลำดับชั้น ซึ่งหมายถึง 4 รายการคือ เอกสารหลักสูตร กระบวนการสอนของครู กระบวนการเรียนของเด็ก และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

ถ้าจะให้จำกัดความตามกลุ่มนักการศึกษาที่พบว่า นักศึกษากลุ่มปฏิรูปสังคม (Social Reconstructionist) จะเน้นความหมายหนักไปในด้านสนองความต้องการเฉพาะของบุคคล ส่วนนักศึกษากลุ่มมนุษยนิยม (Humanist) เน้นถึงความสำคัญในด้านการเสริมสร้างความเจริญงอกงามเฉพาะของบุคคลแต่ละบุคคล และนักศึกษากลุ่มเทคโนโลยีทางการศึกษา (Technologist) มุ่งในด้านขบวนการเรียนการสอนเป็นสำคัญ มุ่งแสวงหาวิธีการที่จะทำให้การเรียนการสอนสัมฤทธิ์ผลอย่างมีประสิทธิภาพ (Effectiveness) เป็นหลัก (มะลิฉัตร เอื้ออนันท์, 2529 : 3)

หลักสูตรมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง แต่ตัวหลักสูตรนั่นเองเปรียบเสมือนทฤษฎีการนำไปปฏิบัติเปรียบเสมือนภาคปฏิบัติ (สันต์ ธรรมบำรุง, 2527 : 119) หลักสูตรจะ

สร้างขึ้นมานี้เห็นเพียงอย่างเดียวก็ตาม แต่ถ้านำหลักสูตรไปใช้ก็เป็นไปอย่างไม่มีคุณภาพหลักสูตรก็จะประสบความล้มเหลวโดยสิ้นเชิง (สังัด อุทรานันท์. 2530 : 138) การวางแผนการวิจัยหลักสูตรจึง เป็นสิ่งที่มีประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง อาจกล่าวได้ว่าการวางแผนหลักสูตรจะ ไม่มีความหมายอะไรเลยถ้าปราศจากการนำไปใช้ (Saylor, John Galen. 1981 : 264)

ได้มีผู้ให้ความหมายของการวิจัยหลักสูตรไว้ดังนี้

โบแชมป์ (Beauchamp. 1981 : 171) กล่าวว่า การวิจัยหลักสูตรหมายถึงการ จัดวางหลักสูตรในรูปแบบของการปฏิบัติจริง เพื่อให้ครูนำไปใช้ในการจัดการสอน

สันต์ ธรรมบำรุง (2527 : 120) สรุปความหมายของการนำหลักสูตรไปใช้ว่า หมายถึงการที่ผู้บริหารโรงเรียนและครู นำเอาโครงการของหลักสูตรที่เป็นรูปเล่มไปปฏิบัติให้ บังเกิดผล และรวมถึงการบริหารงานด้านวิชาการของโรงเรียนเพื่ออำนวยความสะดวกและนักเรียน สามารถสอนและ เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลสูงสุด

ผู้ที่อยู่ในฐานะผู้ใช้หลักสูตรโดยตรงได้แก่ครูผู้สอน ครูจะเป็นผู้ที่ทำให้หลักสูตรบรรลุ ผลดังจุดหมายที่วางไว้ เพราะจะเป็นผู้วางแผนและดำเนินการในเรื่องการนำตัวหลักสูตร แผน การสอน และคู่มือต่าง ๆ มาจัดเป็นกิจกรรมเพื่อให้เกิดประสบการณ์ขึ้นในตัวผู้เรียน (ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล. 2529 : 186)

กระทรวงศึกษาธิการ (2521 : 142 - 149) ชี้แจงว่าการนำหลักสูตรไปใช้มีขั้นตอน ดังนี้

1. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ได้แก่ การตีความหมายหลักสูตรว่า มีความหมาย อย่างไร จะสอนใคร ระดับไหน สอนอย่างไร และจะให้เกิดผลอะไรในตัวผู้เรียน โดยทั่วไปจะ ทำการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนในรูปแบบของประมวลการสอน โครงการสอน แผนการสอน และ บันทึกการสอน

2. การจัดสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน การจัดครูเข้าสอน การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ที่จะ เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน

3. การสอนของครู เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดของการใช้หลักสูตร เป็นขั้นที่ครูจะนำเอา จุดหมาย โครงสร้าง เนื้อหาสาระ และวิธีการที่กำหนดไว้ไปสู่การปฏิบัติจริงในห้องเรียน อารมณ์ เพชรชื่น (ม.ป.ป. : 108 - 109) มีความเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรว่าเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย ได้แก่ ครู ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ครูผู้นำด้านวิชาการ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และนักวิชาการ กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ได้แก่

1. การบริหาร คือการจัดให้มีการดำเนินกิจกรรมไปตามที่วางไว้ในหลักสูตร รวมทั้งการสนับสนุนช่วยเหลือด้านงบประมาณ บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์แก่โรงเรียน
 2. การนิเทศติดตามผล คือการช่วยเหลือแนะนำทางวิชาการ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปตามหลักสูตร รวมทั้งการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน
 3. การเรียนการสอน คือการจัดกิจกรรมในโรงเรียนโดยตรงและนักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถ มีความคิด มีคุณธรรม และมีนิสัยตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
 4. การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน คือการจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนหรือกิจกรรมอื่น ๆ นอกเหนือจากการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้นักเรียนอยากมาโรงเรียน บุกฝืนรังสนิยม และนิสัยอันดีแก่นักเรียน
 5. การวัดผลการเรียน คือการตรวจสอบว่านักเรียนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายปลายทางตามหลักสูตรที่วางไว้เพียงไร มีส่วนใดที่ต้องแก้ไข
- ก๊อ สวัสดิพิทักษ์ ให้ความเห็นว่าในเรื่องการนำหลักสูตรไปใช้นั้น ควรพิจารณาถึงสิ่งต่อไปนี้ (กรมวิชาการ. 2531 : 8)
1. ความเหลื่อมล้ำในการใช้หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้มีผลแตกต่างกันในเรื่องคุณภาพการศึกษา เช่น ความเหลื่อมล้ำระหว่างโรงเรียนในเมืองกับชนบท โรงเรียนขนาดใหญ่กับขนาดเล็ก ชุมชนที่มีฐานะดีและฐานะต่ำ การวิจัยหลักสูตรคงจะต้องชี้ให้เห็นว่าจุดไหนเป็นจุดที่ควรจะต้องแก้ไขมากที่สุด
 2. การนิเทศการศึกษา เป็นเรื่องที่น่าเอาใจใส่ในการวิจัยหลักสูตร

3. การประเมินผลโดยตรงเองของโรงเรียน และกลุ่มโรงเรียน
4. การบริหารหลักสูตร เป็นภาระหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน

หลักสูตรศิลปศึกษา

หลักสูตรศิลปศึกษาที่ใช้อยู่ในปัจจุบันได้ดำเนินตามแนวทางของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 แต่ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ ปีพุทธศักราช 2533 ซึ่งหลักสูตรนี้ได้ถูกนำมาใช้ในโรงเรียนร่วมพัฒนา ในปีการศึกษา 2533 และเพื่อให้งานวิจัยนี้สามารถนำไปพิจารณาปรับปรุงการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่ปรับปรุงใหม่ได้ งานชิ้นนี้จะกล่าวถึงหลักสูตร ทั้ง 2 ฉบับ โดยสรุปได้ดังนี้

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้จัดให้ศิลปศึกษา ใช้อยู่ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย เป็นวิชาสามัญที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาในด้านต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์และการแสดงออกในทางสร้างสรรค์ (ชาลิต ดานแก้ว และสุภาวดี เหมทานนท์.

2525 : 10) กำหนดจุดประสงค์เฉพาะไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2520)

1. ให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
2. ให้สนใจและแสดงออกตามความถนัดและความสามารถของตน
3. ให้มีจิตสำนึกในคุณค่าและประโยชน์ของศิลปะ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม
4. ให้มีความสนุกสนานเพลิดเพลินและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
5. ให้รู้จักนำศิลปะมาประยุกต์ให้เกิดคุณค่าและรสนิยมที่ดี

นอกจากนี้หลักสูตรยังได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้สำหรับแต่ละระดับชั้น ดังนี้

1. จุดประสงค์การเรียนรู้ ชั้น ป. 1-2
 - 1.1 สนุกสนานเพลิดเพลินในการแสดงออกอย่างอิสระ
 - 1.2 สังเกตสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติที่ใกล้ตัวและนำมาทดลองปฏิบัติได้
 - 1.3 แสดงออกตามรูปแบบที่ต้องการอย่างมั่นใจ
 - 1.4 เขียนรูปหรือระบายสีตามเรื่องราวหรือนิทานได้

- 1.5 มีความเป็นระเบียบ รักสวยรักงาม และรสนิยมที่ดี
- 1.6 จำแนกความแตกต่างระหว่างรูปทรงสองมิติและสามมิติได้
2. จุดประสงค์การเรียนรู้ ชั้น ป. 3-4
 - 2.1 สนุกสนานเพลิดเพลินในการแสดงออกอย่างอิสระ
 - 2.2 สังเกตผลที่มนุษย์สร้างขึ้น และธรรมชาติ
 - 2.3 แสดงออกตามรูปแบบที่ต้องการอย่างมั่นใจ
 - 2.4 ชื่นชมและซาบซึ้งในผลงานศิลปะของตนและผู้อื่น
 - 2.5 มีความเป็นระเบียบ รักสวยรักงาม และรสนิยมที่ดี
 - 2.6 อธิบายลักษณะรูปทรงสองมิติและสามมิติได้
3. จุดประสงค์การเรียนรู้ ชั้น ป. 5-6
 - 3.1 เขียนเส้น รูปแบบ สี และความสมดุลของภาพได้
 - 3.2 มีความมั่นใจในการแสดงออก
 - 3.3 นำศิลปะศึกษาไปใช้กับวิชาอื่น ๆ ได้
 - 3.4 นำวัสดุต่าง ๆ มาแกะสลักงานทางศิลปะได้
 - 3.5 มีใจกว้าง ทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ รับฟังความคิดเห็น และยอมรับการ
แสดงออกของผู้อื่น
 - 3.6 อธิบายความสัมพันธ์ของงานศิลปะประเภทต่าง ๆ ได้

สำหรับเนื้อหาวิชาศิลปศึกษานั้น ส่วนหนึ่งนำไปสอดแทรกอยู่ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ส่วนที่เหลือนำมาจัดทำเป็นแผนการสอนต่างหาก โดยแบ่งออกเป็น 6 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่

 1. การเขียนภาพระบายสี
 2. การปั้นและแกะสลัก
 3. การพิมพ์
 4. การออกแบบสร้างสรรค์จากวัสดุต่าง ๆ
 5. งานสอน กักทอ
 6. การรู้คุณค่าทางศิลปะและความผสมกลมกลืนระหว่างศิลปะ

เนื้อหาดังกล่าวนี้จัดให้เรียนตามระดับชั้นคือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 เรียนเนื้อหาในหน่วยที่ 1-4 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 เพิ่มหน่วยที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 เรียนครบทั้ง 6 หน่วย

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หลักสูตรได้กำหนดรายละเอียดของแต่ละหน่วยไว้ อย่างชัดเจน แต่ครูผู้สอนสามารถจัดยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์และสภาพแวดล้อม โดยยึดแนวทางการจัดการเรียนการสอนดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2520 : 4)

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรวมทั้งเนื้อหาในแต่ละบทเรียน ควรยืดหยุ่นตามเหตุการณ์สภาพท้องถิ่น ตามความสนใจของผู้เรียน และให้ความสำคัญระหว่างกลุ่มวิชามากที่สุดเท่าที่จะทำได้
2. ผู้สอนควรชี้วิธีสอนให้ผู้เรียนรู้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ฝึกให้คิดเป็นแก้ปัญหาเป็น และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน โดยพิจารณาวิธีสอนที่เห็นว่าเหมาะสมกับจุดประสงค์และลักษณะเนื้อหาวิชา
3. ผู้สอนควรคำนึงถึงการที่จะให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนทั้งภาควิชาการ และปฏิบัติซึ่งมีผลส่งเสริมคุณลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล และให้ผู้เรียนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
4. เวลาเรียนกำหนดไว้คาบละ 20 นาที ในการจัดสอน ให้โรงเรียนหรือท้องถิ่นกำหนดช่วงตารางเวลาเรียนเอง โดยจะกำหนดครั้งละกี่คาบ เป็นช่วงสั้นหรือยาวก็ได้ตามความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ลักษณะเนื้อหาและกิจกรรม

สำหรับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) ซึ่งกำหนดให้หลักสูตรเป็นตัวนำให้เห็นการเรียนการสอน มุ่งเน้นกระบวนการทางด้านความคิดและปฏิบัติ (กรมวิชาการ. 2533 : 7) ยังจัดให้ศิลปศึกษาอยู่ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยเช่นเดิม กิจกรรมต่าง ๆ ในกลุ่มนี้มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาค่านิยม เจตคติ พฤติกรรม และบุคลิกภาพ เน้นการเป็นคนช่างคิด ช่างทำ และปรับปรุงตัวเข้ากับ การเปลี่ยนแปลงได้ หลักสูตรนี้มีได้กำหนดเนื้อหา กิจกรรม และจุดประสงค์การเรียนรู้ให้เห็นชัดเจนเหมือนหลักสูตรฉบับเดิม แต่เขียนในรูปของคำอธิบาย ในแต่ละหน่วยซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา กิจกรรม และจุดประสงค์ซึ่งมีลักษณะยืดหยุ่นสำหรับให้ผู้สอนสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นได้เอง

เนื้อหาวิชาศิลปะศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ไม่จัดแยกออกมาเป็นรายวิชา แต่มีลักษณะบูรณาการร่วมกันทั้งกลุ่ม และมาแยกรายวิชาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6 ซึ่งแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 หน่วย ได้แก่

1. การเขียนภาพระบายสี
2. การปั้นและการแกะสลัก
3. การพิมพ์
4. การสร้างสรรค์ด้วยวัสดุต่าง ๆ
5. การเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะ

ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 เรียนเนื้อหาหน่วยที่ 1-4 และในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 เรียนครบทั้ง 5 หน่วย เนื้อหาที่ขาดหายไปจากหลักสูตรเดิมคือ หน่วยงานสานและกัททอ ซึ่งคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรมีความเห็นว่า เนื้อหาซ้ำซ้อนกับกลุ่มอื่น ส่วนเวลาเรียนยังคงเดิม

คำอธิบายรายวิชานั้น กล่าวถึงเนื้อหาและกิจกรรมอย่างกว้าง ๆ แสดงให้เห็นแนวทางการจัดการกระบวนการเรียนการสอน โดยกำหนดจุดประสงค์ของแต่ละหน่วยไว้ดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2532 : 67 - 72)

1. การเขียนภาพระบายสี ระดับประถมศึกษาปีที่ 3-4 เพื่อให้เห็นคุณค่าของความสวยงามตามธรรมชาติ สามารถคิดและแสดงความรู้สึกจากการรับรู้ความสามารถ ความเพลิดเพลิน ชื่นชม ภูมิใจในความสามารถของตนเอง ยอมรับคำติชมเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 เพื่อให้เห็นคุณค่าของความงามตามธรรมชาติ ศิลปะของไทยและท้องถิ่นเกิดความรู้สึกชื่นชมในงานของธรรมชาติและภูมิใจความประณีต ความสวยงาม ศิลปะของไทยและท้องถิ่น สามารถคิดและแสดงความรู้สึกจากการรับรู้ในความงาม ความประณีต ความเพลิดเพลิน ชื่นชมและภูมิใจในความสามารถของตนเอง ยอมรับคำติชมเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง

2. การปั้นและการแกะสลัก ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6 เพื่อเห็นคุณค่าความเข้าใจในการคัดเลือกวัสดุที่เหมาะสมไปใช้ในการแกะสลัก สามารถคิดและแสดงความรู้สึกจากการรับรู้ในความงาม ความประณีต ชื่นชมและภูมิใจในความสามารถของตนเอง ยอมรับคำติชมเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง

3. การพิมพ์ ระดับประถมศึกษาปีที่ 3-6 เพื่อให้เห็นคุณค่าของวัสดุและความสวยงามตามธรรมชาติ เกิดความชื่นชมในงานศิลปะ สามารถคิดและแสดงความรู้สึกรู้จักการรับรู้ความงาม ความสะอาด ประณีต ความเพลิดเพลิน ชื่นชมในความสามารถของตนเอง ยอมรับคำติชมเพื่อการปรับปรุงแก้ไข

4. การสร้างสรรค์ด้วยวัสดุต่าง ๆ ระดับประถมศึกษาปีที่ 3-6 เพื่อให้เห็นคุณค่าของวัสดุที่หึงแล้ว เกิดความชื่นชมในการนำวัสดุที่หึงแล้วให้เกิดประโยชน์ทางด้านความสวยงาม สามารถคิดและแสดงความรู้สึกรู้จักการสร้างสรรค์ เพื่อความเพลิดเพลินชื่นชมในความสามารถของตนเอง ยอมรับคำติชมเพื่อปรับปรุงแก้ไข

5. การเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะ ระดับประถมศึกษาปีที่ 5-6 เพื่อให้เห็นคุณค่าของงานศิลปะ ชื่นชมในผลงานที่จัดแสดง มีนิสัยในการทำงานร่วมกัน รู้จักวางแผนในการทำงาน

จุดสำคัญในการปรับปรุงหลักสูตรฉบับนี้ ได้แก่ (พระนอม แก้วกำเนิด. 2533 : 4 - 5)

1. ลดและกระชับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้ชัดเจนและต่อเนื่องทุกระดับ
2. ปรับเนื้อหาสาระของวิชาการไม่ให้มีมากเกินไปจนความจำเป็นและซ้ำซ้อนกัน
3. การเขียนบทเรียนรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร มีสาระสำคัญ 3 ตอนคือ แนวทางการจัดกระบวนการเรียนการสอน เนื้อหาสาระ และวัตถุประสงค์ที่มุ่งหวัง

4. ปรับปรุงโครงสร้างของหลักสูตร ลดวิชาและ เนื้อหาสาระในส่วนที่เป็นบังคับแก่นที่นักเรียนทุกคนต้องเรียนเหมือนกันทั่วประเทศลง ให้มีวิชาบังคับเลือกและเลือกเสรีมากขึ้น

5. เปิดโอกาสและส่งเสริมให้ท้องถิ่นสามารถสร้างหลักสูตรรายวิชาต่าง ๆ ตามโครงสร้างวิชาบังคับเลือก และเลือกเสรีได้ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาให้สอดคล้องและเกื้อกูลต่อชีวิตจริง สถานภาพเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละท้องถิ่น และส่งเสริมความกนัด ความสามารถ ความต้องการของนักเรียน รวมทั้งความเป็นเลิศทางวิชาการและงานอาชีพ

เพื่อให้การจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ประสบความสำเร็จตามจุดหมาย จึงกำหนดแนวดำเนินการสำหรับหลักสูตรประถมศึกษาไว้ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2533 : 15)

1. จัดการเรียนการสอนให้ยืดหยุ่นตามเกณฑ์และสภาพท้องถิ่น โดยให้ท้องถิ่นพัฒนาหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นตามความเหมาะสม

2. จัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ความสำคัญต่อความสนใจและสภาพชีวิตจริงของผู้เรียน และให้โอกาสทำกิจกรรมในการพัฒนาตนเองตามความสามารถ
 3. จัดการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์ เชื่อมโยง หรือบูรณาการ ทั้งภายในกลุ่มประสบการณ์และระหว่างกลุ่มประสบการณ์ให้มากที่สุด
 4. จัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล และสร้างสรรค์ และกระบวนการกลุ่ม
 5. จัดให้มีการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงมากที่สุด
 6. จัดให้มีการศึกษา ติดตาม และแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
 7. ให้สอดแทรกการอบรมด้านจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ
 8. ในการสร้างเสริมค่านิยมที่ระบุไว้ในจุดหมาย ต้องปลูกฝังค่านิยมที่เป็นพื้นฐานเช่น ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มีวินัย รับผิดชอบ ฯลฯ ควบคู่ไปด้วย
 9. จัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ และการปฏิบัติจริงของผู้เรียน
- จะเห็นได้ว่าการใช้หลักสูตรนั้นเกี่ยวข้องกับกิจกรรมหลักสูตรหลายประการ ซึ่งจะช่วยให้ส่งเสริมการเรียนการสอนของครูประสบผลสำเร็จได้ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงศึกษา กิจกรรมการใช้หลักสูตร 4 ด้านคือ การบริหาร การนิเทศ การสอน และบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะได้เสนอรายละเอียดในแต่ละด้านต่อไปตามลำดับ

กิจกรรมการใช้หลักสูตร

การบริหาร

การบริหารเป็นกิจกรรมที่คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมมือกันทำ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ร่วมกันวางไว้ โดยใช้ทรัพยากรการบริหารและวิธีการที่เหมาะสมและมีศิลปะ (โพธิ์ชัย เจริญพันธุ์วงศ์,

การบริหารหลักสูตรภายในโรงเรียนนั้น ผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดได้แก่ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งจะเป็นผู้จัดการดำเนินการให้การศึกษาภายในสถานศึกษาของตนมีคุณภาพ และเป็นไปตามแนวทางของหลักสูตรที่กำหนดไว้ วิชัย วงษ์ใหญ่ ได้กล่าวในการสัมมนาเชิงหลักสูตรประถมศึกษาว่า ผู้บริหารจะต้องตระหนักถึงกลไก ความเป็นไปได้ของหลักสูตร การจัดระบบข้อมูลของหลักสูตร การวางแผนงบประมาณ การจัดสอน การฝึกอบรมครูประจำการ ซึ่งจะต้องฝึกอบรมแบบปฏิบัติการ ให้ครูเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนให้เป็นไปตามแนวทางของหลักสูตรคือ จะให้ครูสอนอย่างไรในห้องเรียน ก็ให้ชี้สถานการณ์นั้นในการฝึกอบรม การที่จะคาดหวังให้ครูไปรับหรือประยุกต์เอาเองนั้นเป็นไปได้ยาก เพราะธรรมชาติขบวนการแสวงหาความรู้ของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ไม่เหมือนกัน การหวังว่าการอบรมเรื่องหลักสูตรในสภาพรวมจะทำให้เกิดผลในทางปฏิบัตินั้น อาจสูญเสียทั้งเวลาของครูและงบประมาณ (กรมวิชาการ. 2531 : 53)

งานที่เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร ได้แก่ การศึกษาโครงสร้างหลักสูตร ความเกี่ยวเนื่องระหว่างวิชาต่าง ๆ การจัดหาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรเพื่อสะดวกแก่การค้นคว้าของครู เช่น ตำราหลักสูตร ประมวลการสอน และเอกสารทางวิชาการ การพยายามปรับปรุงหลักสูตร ประมวลการสอนให้ทันสมัยอยู่เสมอ และการจัดโปรแกรมการเรียนการสอน ให้มีความสอดคล้องตามลำดับวิชา สามารถใช้เป็นแผนการเรียนการสอนได้ การจัดการประเมินผลการเรียนของนักเรียน การจัดหาวิทยากรท้องถิ่น หรือแหล่งความรู้ในท้องถิ่น การจัดทำและเก็บผลการเรียน และการออกใบสำคัญต่าง ๆ เกี่ยวกับผลการเรียนหรือการศึกษา (ไพฑูริย์ เจริญทันดวงศ์. 2529 : 105)

หน้าที่และบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมีดังนี้ (พิสิฐ พิษานนท์. 2527 : 43)

1. การวางแผน (Planning) ผู้บริหารที่มีความรู้ด้านการวางแผน เข้าใจเงินแผน และสามารถประเมินการปฏิบัติงานตามแผนเป็นอย่างดี โรงเรียนนั้นก็จะมีคามก้าวหน้าด้านต่าง ๆ เป็นอย่างมาก

2. การจัดองค์กร (Organizing) คือการจัดตำแหน่งการทำงาน การจัดอำนาจหน้าที่ การจัดสายงานการบังคับบัญชา การจัดความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน

3. การร่วมมือประสานงาน (Co-ordinating) คือการสร้างความสัมพันธ์ในหน่วยงานของโรงเรียน และสร้างความสัมพันธ์ภายนอกโรงเรียน

4. การควบคุมสั่งการ (Directing) ผู้บริหารมีหน้าที่สั่งการไปยังผู้ใต้บังคับบัญชา และเมื่อสั่งงานแล้วก็ต้องควบคุมการทำงานด้วย เพื่อให้งานดำเนินไปตามแนวทางที่วางไว้ และสามารถแก้ปัญหาได้ทันที่

5. การจัดงบประมาณ (Budgeting) เป็นหน้าที่ที่สำคัญอีกประการหนึ่งสำหรับผู้บริหาร การของงบประมาณคือการสนองความตามการวางแผนงาน ถ้าครูหนึ่งมีการวางแผนดี และตั้งงบประมาณตามที่วางไว้ จะทำให้งานดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย

6. การประเมินผล (Evaluating) ผู้บริหารควรมีความสามารถสูงในทางการประเมินผลด้วย การประเมินผลนี้ควรทำทุกด้านและทุกระยะ ตั้งแต่เริ่มเอาแผนมาปฏิบัติ

7. การจัดวางตัวบุคคล (Staffing) คือการจัดวาง หรือสรรหาตัวบุคคลที่จะมาทำงานตามตำแหน่งหน้าที่ที่จัดไว้ เพื่อให้ได้ตัวบุคคลที่เหมาะสม

สำหรับปัญหาในการบริหารจากการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 พบสรุปได้ว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ในเรื่องของหลักสูตรเพียงพอ จึงไม่ทราบว่า จะบริหารหลักสูตรอย่างไร การบริหารหลักสูตรยังไม่ครบวงจร ขาดการประสานงาน การอำนวยความสะดวกแก่ครูในการปฏิบัติงานยังทำได้ไม่เต็มที่ โดยเฉพาะในเรื่องของเอกสาร วัสดุอุปกรณ์ และหนังสือในห้องสมุดสำหรับครูได้ค้นคว้า ยังไม่สามารถจัดให้พอแก่ความต้องการ (กรมวิชาการ, 2531)

จะเห็นว่าการบริหารเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญกระบวนการจัดการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทของตนเป็นอย่างดี และต้องมีการปฏิบัติในลักษณะสอดคล้องต่อเนื่องกันไปจึงจะส่งผลให้กระบวนการบริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การนี้เทศ

มีนักการศึกษาหลายท่านให้ความหมายของการนี้เทศการศึกษาไว้ดังนี้

เบอร์ตัน และบรูคเนอร์ (Burton and Brueckner. 1955 : 11) ให้ความหมายว่าการนิเทศการศึกษา คือ การบริการทางเทคนิคของผู้เชี่ยวชาญในการให้บริการเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอน ด้วยความร่วมมือของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาหลายท่านเพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้า และพัฒนาการของเด็ก

วาลส์ (Wiles. 1957 : 10) ให้ความหมายว่าการนิเทศการศึกษา คือ ความช่วยเหลือในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

โพททีย์ เจริญพันธุ์ (2529 : 159) สรุปว่าการนิเทศการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานเพื่อแนะนำช่วยเหลือครูให้สามารถปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น และประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

บุญเลิศ จันทิรัญ (2529 : 1) สรุปความหมายของการนิเทศว่า คือการร่วมมือกันระหว่างครูกับผู้นิเทศ เพื่อที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น โดยหวังผลสุดท้ายที่ตัวเด็กมีคุณสมบัติตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

จากความหมายที่ได้กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นว่านักการศึกษาทุกท่านมีความเห็นสอดคล้องกันว่า การนิเทศนั้นเป็นการให้ความช่วยเหลือในด้าน การเรียนการสอน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้การเรียนการสอนพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น และประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้ที่มีหน้าที่นิเทศนั้น ประกอบด้วยบุคคลหลาย ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตั้งแต่ผู้บริหารการศึกษา ศึกษา นิเทศก์ ครูใหญ่ และครู ซึ่งจะต้องให้ความร่วมมือกันทุก ๆ ฝ่าย

อย่างไรก็ตาม ผู้ที่มีบทบาทและหน้าที่งานนิเทศโดยตรงนั้น ได้แก่ ศึกษา นิเทศก์ โพททีย์ เจริญพันธุ์ (2529 : 164) อธิบายว่าศึกษา นิเทศก์คือบุคคลที่ปฏิบัติงานนิเทศ การศึกษา ทำหน้าที่ชี้แจงแนะนำเกี่ยวกับการศึกษา มีฐานะเป็นนักวิชาการ ควบคุมดูแลส่งเสริมมาตรฐานการศึกษา ค้นคว้าทดลอง วิจัย เกี่ยวกับการศึกษา เป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นที่พึ่งของผู้บริหาร นอกจากนี้ยังมีฐานะ เป็นวิทยากร คือให้ความรู้เสนอแนะวิธีปรับปรุงการเรียนการสอนแก่ครู และอยู่ในฐานะผู้ประสานงานระหว่างผู้บริหารและครู โดยทราบสภาพความต้องการ ปัญหา และอุปสรรคของการจัดการศึกษาให้ครูและผู้บริหารทราบและมีความเข้าใจตรงกัน และยังประสานงานระหว่างโรงเรียนต่อโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานทางการศึกษาอีกด้วย

ขอขยายงานนิเทศการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

(2525 : 247 - 257) ได้กำหนดไว้โดยสรุปดังนี้

1. งานพัฒนาการศึกษา
2. งานการเรียนการสอน
3. งานส่งเสริมคุณลักษณะของนักเรียน
4. งานนิเทศและตรวจเยี่ยม
5. งานสนับสนุนวิชาการ
6. งานข้อมูลทางการศึกษา

เพื่อให้การนิเทศศึกษابرลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรให้หลักในการดำเนินงานดังนี้ (ไพฑูริย์ เจริญพันธุ์วงศ์. 2529 : 167 - 168)

1. การนิเทศการศึกษาจะต้อง เป็นการเสริมสร้างและสร้างสรรค์

2. การนิเทศการศึกษาจะต้อง เป็นประชาธิปไตย

3. การนิเทศการศึกษาจะต้อง เกี่ยวข้องอยู่กับการรวบรวมแหล่งวิทยาการเข้าเป็นกลุ่มมากกว่าที่จะแบ่งแยกผู้นิเทศเป็นรายบุคคล

4. การนิเทศศึกษาคควรตั้งอยู่บนรากฐานของการพัฒนาวิชาชีพมากกว่าจะ เน้นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

5. จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา คือการหาทางช่วยให้เด็กได้บรรลุผลตามความมุ่งหมายของการศึกษา

6. การนิเทศการศึกษาจะต้องหาทางส่งเสริมความเจริญของงาม และพัฒนาการของครู โดยเฉพาะในเรื่องความถนัดของแต่ละบุคคล

7. การนิเทศการศึกษาจะต้อง เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความรู้ให้กับผู้นำให้แก่ครูและการสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีในหมู่ครู

8. การนิเทศการศึกษาจะต้อง เริ่มต้นจากสภาพปัจจุบันที่กำลังเผชิญอยู่

9. การนิเทศศึกษาคควรเป็นการส่งเสริมความก้าวหน้าของครูให้สูงขึ้น

10. การนิเทศการศึกษาควรเป็นการปรับปรุงส่งเสริมสมรรถวิสัย ทศนคติและข้อคิดเห็น
ของครูให้ถูกต้อง

11. การนิเทศการศึกษาควรเป็นไปอย่างง่าย ๆ

12. การนิเทศการศึกษาควรรู้เครื่องมือและวิธีง่าย ๆ

13. การนิเทศการศึกษาควรตั้งอยู่บนหลักการและเหตุผล

14. การนิเทศการศึกษาควรมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน และสามารถประเมินผลได้ด้วยตนเอง

ปัญหาการนิเทศนั้นพบว่าศึกษานิเทศก์ไม่มีเวลานิเทศเนื่องจากมีงานธุรการมาก จำนวน
ศึกษานิเทศก์ในงานประภคศึกษายังไม่เพียงพอ ศึกษานิเทศก์อำเภอยังไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับ
หลักสูตรเท่าที่ควร และไม่ได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการจากผู้บริหารระดับอำเภอ (กรมวิชาการ.
2531) ดังนั้นจึงควรมีการปรับปรุงบทบาทของศึกษานิเทศก์ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

การนิเทศเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรกระทำอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ เนื่องจากการ
ศึกษาจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในการ
สอนให้ก้าวหน้าทันกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เหล่านี้ การนิเทศจะช่วยให้ครูได้มีการพัฒนา ทราบ
ถึงหลักการและเทคนิควิธีการใหม่ รู้จักปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพเหตุการณ์ การเรียนการสอนจึง
จะประสบความสำเร็จไปได้ตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

การสอน

การสอนคือการจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ให้ป้ผู้เรียน รวมถึงกระบวนการ
ต่าง ๆ ที่ผู้สอนกระทำไปเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความจริงใจองงาม ทั้งด้านร่างกาย สังคม
อารมณ์ และจิตใจ (กาญจนา เกียรติประวัติ. ม.ป.ป. : 71) ซึ่ง ฮัฟ และตันแคน
(กาญจนา เกียรติประวัติ. ม.ป.ป. : 71 - 72; อ้างอิงมาจาก Hough and Duncan.
1972) ได้แบ่งกิจกรรมนั้นออกเป็น 4 ด้านคือ

1. ด้านหลักสูตร (Curriculum Planning Phase) หมายถึง การศึกษาจุดมุ่งหมาย
ของการศึกษา ความเข้าใจจุดประสงค์รายวิชา และการตั้งจุดประสงค์การสอนที่ชัดเจน ตลอดจน
การเลือกเนื้อหาได้เหมาะสมสอดคล้องกับท้องถิ่น

2. ด้านการสอน (Instructing Phase) หมายถึง การเลือกวิธีสอนและเทคนิคการสอนที่เหมาะสม เพื่อช่วยผู้เรียนบรรลุถึงจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้

3. ด้านการวัดผล (Measuring Phase) หมายถึง การเลือกวิธีวัดผลที่เหมาะสมและการวิเคราะห์ผลได้

4. ด้านประเมินผลการสอน (Evaluating Phase) หมายถึง ความสามารถในการประเมินผลการสอนทั้งหมด ตั้งแต่การวางจุดประสงค์การเรียนรู้ การเลือกเนื้อหา วิธีสอน ตลอดจนความเที่ยงตรง และความเชื่อถือได้ของการวัดผล

การสอนที่ดีนั้น ครูผู้สอนจะต้องศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจ เพื่อที่จะเตรียมวางแผนการสอนล่วงหน้าให้กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามแนวทางของหลักสูตรด้วยดี ครูผู้สอนต้องคำนึงว่าจะสอนอย่างไร ใช้เวลาอย่างน้อยเท่าใด จะจัดกิจกรรมอย่างไร และจะต้องใช้วัสดุอุปกรณ์อะไรบ้าง แล้วจึงจัดเตรียมตัวครู นักเรียน และสภาพแวดล้อมให้พร้อมสำหรับการเรียนในเรื่องนั้น ๆ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2524 : 77) การเตรียมการสอนแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2525 : 66 - 69)

1. การเตรียมตัวครูผู้สอน แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ

1.1 การเตรียมตัวระยะยาว หมายถึง การศึกษาทำความเข้าใจกับหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร

1.2 การเตรียมการสอนในระยะสั้น หมายถึง การเตรียมตัวที่จะสอนในแต่ละวัน ตามที่กำหนดในตารางสอน การเตรียมการสอนในแต่ละครั้งควรศึกษาเนื้อหาให้เข้าใจ รวมทั้งกิจกรรมและขั้นตอนเพื่อกำหนดเวลาสอน

2. บันทึกการสอน เป็นการนำเนื้อหาจากแผนการสอนมาแบ่งให้เหมาะสมกับจำนวนคาบเรียนแต่ละวัน ในรูปของกำหนดการสอนและตารางสอน

วิธีสอนนั้นน่าจะมีผู้ค้นคว้ามากมายหลายวิธี ซึ่งครูผู้สอนจะต้องเป็นผู้เลือกวิธีที่เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมแต่ละวิชา บำรุง กัลลฑ์เจริญ (2527 : 175 - 176) ได้จำแนกวิธีสอนออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 3 แบบคือ

1. วิธีสอนแบบกึ่งครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher-Centered Method) ครูเป็นผู้สอน ผู้ถ่ายทอดความรู้ วางแผนการสอน ควบคุมเนื้อหา วัดผล และดำเนินการทุก ๆ วิธี เพื่อต้องการ ให้เด็กมีความรู้ ส่วนใหญ่ครูจะชี้วิธีบรรยายให้เด็กจดเนื้อหาเรื่องสั้น ๆ ที่สำคัญ และให้อ่านหนังสือ ประกอบ

2. วิธีสอนแบบกึ่งนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Pupil-Centered Method) ให้นักเรียน เป็นผู้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นผู้วางแผนบทเรียน ดำเนินการค้นคว้าหาความรู้ สรุปผล ออกเป็นกฎเกณฑ์ ครูเป็นเพียงแนะแนวไปสู่การค้นคว้า และนำสื่อการสอน ให้นักเรียนได้พบความรู้ ด้วยตนเอง ได้แก่ วิธีสอนแบบโครงการ แบบทดลอง แบบหน่วย และแบบสอนเป็นรายบุคคล

3. วิธีสอนแบบครูและนักเรียนร่วมกัน (Co-operative Group Method) ครู และนักเรียนจะร่วมกันในการจัดบทเรียน วางแผน ค้นคว้าหาความรู้ สรุปผลออกมาเป็นความรู้ การสอนแบบนี้จะถือเอากลุ่มเป็นหลัก เน้นการทำงานเป็นหมู่ เช่น การอภิปรายหมู่ การแสดง บทบาท เป็นต้น

ในการสอนที่ดีครูควรเลือกวิธีสอนหลาย ๆ วิธี เพราะแต่ละวิธีก็เหมาะสมกับบางเนื้อหา เท่านั้น ไม่มีวิธีสอนวิธีใดที่ดีที่สุด การเลือกวิธีสอนจึงอยู่ที่พิจารณาของครูผู้สอนที่จะต้องจัดให้เหมาะสม และเลือกใช้สลับเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปเพื่อไม่ให้เด็กเบื่อหน่าย

นอกจากวิธีสอนแล้ว เรื่องสื่อก็เป็นเรื่องสำคัญที่ครูผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกใช้ให้ เหมาะสมกับการเรียนการสอนในแต่ละครั้งด้วยเช่นกัน สื่อการสอนจะเป็นเครื่องมือที่จะช่วยทำให้ การเรียนการสอนบังเกิดผลดียิ่งขึ้น บำรุง กลัดเจริญ (2527 : 245) กล่าวว่าสื่อการสอน เป็นสะพานที่จะนำความรู้จากผู้ส่งไปยังผู้รับ ฉะนั้นการถ่ายทอดความรู้แต่ละครั้งจะขาดสื่อไม่ได้

บุษยฤทธิ์ คงคาเพชร ได้จำแนกประเภทของสื่อการสอนออกได้เป็น 3 ประเภทตาม ลักษณะของการเรียนรู้ดังนี้ (บุษยฤทธิ์ คงคาเพชร, 2526 : 5; อ้างอิงมาจาก Kinder. n.d.)

1. ลักษณะการเรียนรู้โดยประสบการณ์ตรง คือการใช้ของจริงหรือกิจกรรมที่นักเรียน ได้ลงมือกระทำด้วยตนเอง เช่น การสัมภาษณ์ การสำรวจ การศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น

2. ลักษณะการเรียนรู้โดยวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะให้การเรียนรู้โดยผ่านวัสดุทัศนวัสดุ เช่น แผนสถิติ แผนภูมิ แผนที่ ภาพนิ่ง ภาพยนตร์ เป็นต้น

3. ลักษณะการเรียนรู้โดยประสบการณ์ที่เป็นนามธรรมที่สุด เช่น จากภาษา ตำรา เอกสาร สิ่งพิมพ์ เป็นต้น

การเลือกสื่อการสอน บุญฤทธิ์ คงคาเพชร (2526 : 7) เสนอหลักเกณฑ์ดังนี้

1. พิจารณาจากจุดมุ่งหมายของการสอนโดยทั่วไป และจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม รวมทั้งเนื้อหาวิชา

2. พิจารณาให้เหมาะสมกับวิธีการสอน

3. พิจารณาให้เหมาะสมกับประสบการณ์การเรียนรู้ที่ครูได้เลือกแล้ว

4. พิจารณาจากสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้สื่ออื่น ๆ

5. พิจารณาจากคุณสมบัติ หน้าที่และประโยชน์ของวัสดุ หรือสื่ออื่น ๆ

6. พิจารณาจากวัย ความสามารถ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน

สิ่งสำคัญในการสอนอีกประการหนึ่ง ได้แก่ การวัดผลและประเมินผล ซึ่งเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนเช่นกัน ครูผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาหลักสูตรให้ชัดเจน เพื่อที่จะสามารถวัดผลประเมินผลได้ตรงตามจุดมุ่งหมาย การวัดผลและประเมินผลมีความหมายแตกต่างกัน ดังนี้

การวัดผลทางการศึกษา (Education measurement) หมายถึงกระบวนการในการกำหนด หรือหาจำนวน ปริมาณ อันดับ หรือรายละเอียดของคุณลักษณะ หรือพฤติกรรมความสามารถของบุคคล โดยชี้เครื่องมือเป็นหลักในการวัด

การประเมินผล (Evaluation) หมายถึงกระบวนการในการตัดสิน ดีความ ลงสรุป เพื่อพิจารณาความเหมาะสม หรือหาคุณค่าของคุณลักษณะและพฤติกรรม (ประภิจ รัตนสุวรรณ, 2525 : 4)

การวัดผลและประเมินผลเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร หากขาดการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ผู้พัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารการศึกษา และครูผู้นำหลักสูตรไปใช้จะไม่มีโอกาสรู้ว่าจุดหมายที่ตั้งไว้สัมฤทธิ์ผลเพียงไร (กิริติ ศรีวิเชียร, 2520 : 26)

ทั้งการวัดผลและประเมินผล เป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งของระบบการเรียนการสอนที่ต้องปฏิบัติควบคู่กันไป กล่าวคือ เมื่อวัดระดับขีดความสามารถของผู้เรียนแล้วก็นำผลจากการวัดนั้นมาทำการวิจัย เพื่อแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้ผลดียิ่งขึ้นต่อไป

การวัดผลนั้นมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาการเรียนรู้ ทั้งด้านเนื้อหาวิชาการและความเจริญงอกงามของเด็ก (วิรัตน์ พิษญาพูนทรัพย์. 2524 : 9) สุนันท์ ศลภิกษุม (ม.ป.ป. : 9) กล่าวว่า การวัดผลและหลักสูตรมีความสัมพันธ์กันในเรื่องต่อไปนี้

1. จุดมุ่งหมายในการเรียนการสอน
2. พฤติกรรมพื้นฐานของผู้เรียน
3. กระบวนการเรียนการสอน

ดังนั้นการวัดผลจึงช่วยชี้ให้เห็นว่าการเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ การเรียนการสอนแต่ละหน่วยที่วางไว้จนหลักสูตรเหมาะสมแล้วหรือยัง รวมทั้งการชี้สื่อที่เหมาะสมเพียงใด จุดประสงค์ของหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่จัดขึ้นมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงไร ควรแก้ไขปรับปรุงอย่างไร

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลที่ใช้ในปัจจุบันนี้ สรุปได้ดังนี้ (พิตร ทองชั้น. 2524 : 15 - 22)

1. การสังเกต (Observation) การสังเกตที่ดีจะต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน ควรบันทึกไว้เป็นหลักฐาน และควรสังเกตบ่อย ๆ จนได้พฤติกรรมที่แน่นอนจึงค่อยสรุป
2. การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นการซักถามเพื่อหาความจริงเพิ่มเติมไม่จำกัด เฉพาะถามเด็กเท่านั้น อาจถามเพื่อน ถามครูคนอื่น หรือถามจากคนใกล้ชิด
3. แบบสอบถาม (Questionnaire) ได้แก่การกรอกแบบสอบถามที่จัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนตอบ วัตถุประสงค์ถามในเรื่องต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น แต่วิธีนี้ถ้าผู้ตอบไม่ตรงกับความเป็นจริงก็จะได้ประโยชน์เลย
4. วิธีสังคมมิติ (Sociometry) เป็นการวัดดูความจริงงอกงามทางสังคมมีหลายวิธี เช่น แบบทายบุคคลลึกลับ (Guess who) หรือแบบสร้างภาพสังคม (Sociogram) เป็นต้น

5. การสร้างจินตนาการ (Projective Technique) เป็นการวัดเจตคติ บุคลิกภาพ และการสำรวจภูมิหลังเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่เด็กคลุกคลีอยู่ อาจจะใช้วิธีการเติมประโยคให้สมบูรณ์ การอธิบายจากภาพที่เลื่อนลงและชวนสงสัย เป็นต้น

6. การจัดอันดับคุณภาพ (Rating) เทคนิคนี้เป็นการวัดผลงานที่เราไม่สามารถจะแจงคะแนนออกมาได้เป็นแต้มเหมือนจากข้อสอบ เช่น การคัดลายมือ การวาดเขียน เรียงความ จึงต้องใช้การจัดอันดับคุณภาพเสียก่อนแล้วจึงเปลี่ยนมาเป็นคะแนนภายหลัง

7. การให้ปฏิบัติจริง (Performance Test) ใช้ได้เ็นบางโอกาส บางวิชาให้เด็กลองไปปฏิบัติหลังจากที่เรียนจบ จะเป็นผลงานออกมา และก็ควรใช้วิธีจัดอันดับคุณภาพที่ได้กล่าวไปแล้ว

8. การทดสอบ (Testing) วิธีนี้เป็นวิธีที่ซ้ำกันแพร่หลายในการวัดผลงานจริงเรียนแบบทดสอบที่ดีก็อาจใช้เป็นเครื่องมือแทนภาคปฏิบัติได้

9. การบันทึก (Records) การบันทึกผลงานของเด็กอาจเป็นการบันทึกพฤติกรรมหรือผลการเรียนก็ได้

สำหรับในด้านการศึกษาประเมินผลที่ใช้ในการศึกษาปัจจุบันมี 4 ลักษณะด้วยกันคือ (ภิกวิท ประชาพลทุกษ์ และสมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์. 2523 : 9 - 10)

1. การประเมินผลจัดสรรผู้เรียน
2. การประเมินผลระหว่างเรียน
3. การประเมินเพื่อวินิจฉัย
4. การประเมินผลหลังการสอน

ระบบการประเมินผลมีอยู่ด้วยกันหลายระบบ แต่ที่ใช้ในหลักสูตรประถมศึกษาของไทยซึ่งระบบที่เรียกว่าระบบอิง เกณฑ์ ซึ่งมี 2 ประเภท ประเภทหนึ่งคือแบบที่อ้างอิงเปอร์เซ็นต์ คะแนนสอบรวมแล้วเกินกว่าครึ่งถือว่าผ่าน ส่วนอีกประเภทหนึ่งคือแบบที่อ้างอิงวัตถุประสงค์ของการสอน คือว่าวัตถุประสงค์เป็นตัวกำกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผล ครูจะต้องเป็นผู้ผลักดันให้นักเรียนทุกคนบรรลุจุดประสงค์พื้นฐานตามที่กำหนดไว้ให้ได้ ถ้ายังไม่บรรลุภายใน

เวลาที่กำหนด ก็ต้องมีวิธีซ่อมเสริมให้บรรลุจุดประสงค์พื้นฐานนี้ให้ได้ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์.
2530 : 48 - 50)

ถ้าจะจำแนกและประเมินผลตามจุดมุ่งหมายของการประเมิน สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ การประเมินผลที่มุ่งนำผลมาปรับปรุงกระบวนการทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นจึงต้องประเมินเป็นระยะตลอดเวลา เรียกว่า Formative Evaluation ส่วนอีกประการหนึ่ง เป็นการประเมินที่มุ่งนำผลที่ได้มาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาตัดสินได้หรือตก เป็นการประเมินขั้นสุดท้ายเมื่อสิ้นปีการศึกษา เรียกว่า Summative Evaluation การเรียนการสอนซึ่งเป็นขั้นนำหลักสูตรไปใช้จำเป็นต้องมุ่งเน้นการประเมินผลเป็นระยะ ๆ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน (กิริติ ศรีวิเชียร. 2520 : 26)

ปัญหาการสอนของครูที่พบก็คือ ครูมีกิจกรรมอื่น ๆ นอกเหนือจากหน้าที่สอน จึงมีเวลาทำงานสอนไม่ได้เท่าที่ควร ครูไม่เข้าใจหลักสูตร ไม่สนใจศึกษาหลักสูตร และครูส่วนใหญ่ไม่เข้าใจหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลดีพอ (กรมวิชาการ. 2531)

การสอนนั้นนับว่าเป็นหน้าที่หลักของครู เป็นเรื่องที่สลับซับซ้อนมากเพราะมีผลกระทบโดยตรงต่อผู้เรียน ครูผู้สอนจึงต้องจัดเตรียม เลือกสรร ทั้งเทคนิควิธีสอน และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เหมาะสมที่สุด และต้องศึกษาทำความเข้าใจกับเนื้อหาของหลักสูตร รวมทั้งวิธีการวัดผลประเมินผลตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนด้วย

บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม

บรรยากาศในชั้นเรียนจะเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นบรรยากาศทางจิตวิทยา ซึ่งผู้สอนเป็นผู้กำหนดให้มีขึ้น บรรยากาศทางกายภาพ ได้แก่ อาคารสถานที่ ห้องเรียน และสื่อการสอน ส่วนบรรยากาศทางสังคมนั้น ก็เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงด้วย เพราะจะสนับสนุนซึ่งกันและกันต่อกระบวนการเรียนการสอนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ครูผู้สอนเป็นบุคคลที่มีบทบาทในการสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอันมีอิทธิพลและส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งทางด้านความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะ คำนึง

ช่วยพัฒนาให้ผู้นเรียนมีทัศนคติอันกว้างต่อไป (สำนักงานศูนย์พัฒนาศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย. 2528 : 7)

ธำรงค์ศักดิ์ หมั่นจันทร์ (2532 : 10) ให้ความสำคัญเห็นว่าบรรยากาศของห้องเรียนที่ดีอาจช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพจิตที่ดี มีความตั้งใจที่จะศึกษาเล่าเรียนให้ได้ผลดีที่สุดในทางตรงกันข้าม บรรยากาศของห้องเรียนที่ไม่เหมาะสมอาจเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้และอาจก่อให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อบุคคลและสภาพแวดล้อมได้ ดังนั้นครูจึงควรมีความรู้เรื่องอิทธิพลของบรรยากาศของห้องเรียนแบบต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อจะได้สร้างบรรยากาศที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2521 : 24) ที่กล่าวว่าเด็กจะเรียนได้ดีที่สุดเมื่อเด็กสบายใจ มีความรู้สึกผูกพันกับสิ่งที่ตนกำลังทำอยู่ ดังนั้นครูจึงควรสร้างบรรยากาศให้เป็นไปบนทางเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้

ธเนศ ขำเกิด (2533 : 35 - 36) จัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่เป็นวัตถุ เช่น บริเวณโรงเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องประกอบครุภัณฑ์ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ
2. สภาพแวดล้อมทางวิชาการ ได้แก่ การจัดบรรยากาศการเรียนการสอน ทั้งในและนอกห้องเรียน ตลอดจนการจัดบริการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการต่าง ๆ ที่จะทำให้นักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์มากที่สุด ภายใต้อาคารที่มิใช่วิตซีวา
3. สภาพแวดล้อมทางการบริหารการจัดการ ได้แก่ การดำเนินการใด ๆ ภายใต้อาคารเรียนให้การปฏิบัติงานสำเร็จลงได้ด้วยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากร ซึ่งสังเกตได้จากการดำเนินงานอย่างมีระบบ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันของบุคลากร

แอนเดอร์สัน (สำนักงานศูนย์พัฒนาศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย. 2528 : 7 - 8;

อ้างอิงมาจาก Anderson. 1970) ได้ศึกษาบรรยากาศทางสังคมในชั้นเรียนซึ่งแยกเป็นลักษณะต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลและส่งผลต่อความรู้ ความรู้สึก และพฤติกรรมการเรียน ซึ่งผู้สอนควรจะได้พิจารณานำการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

1. ความเป็นกันเอง ความรู้สึกรักชิดสนิทสนมคุ้นเคยของสมาชิกในกลุ่มผู้เรียน
2. การแบ่งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้
3. มีการปฏิบัติตามเกณฑ์
4. การดำเนินการเรียนเป็นไปตามลำดับขั้นตอน เหมาะสม
5. การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น หนังสือ เครื่องมือ วัสดุ อยู่ใน

สภาพพร้อมใช้ตลอดเวลา

6. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้สอนกับผู้เรียน
7. ผู้สอนและผู้เรียนทราบถึงจุดประสงค์ และความคาดหวังในการเรียนอย่างชัดเจน
8. มีความยุติธรรมกับนักเรียนทุกคน
9. ผู้เรียนมีโอกาสได้ทำกิจกรรมที่ท้าทายความสามารถอยู่เสมอ
10. ขจัดความเฉื่อยชาอันเป็นสาเหตุของความเบื่อหน่ายต่อการเรียนการสอน
11. การตัดสินใจทำกิจกรรมต่าง ๆ อันชั้นเรียนมาจากผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่
12. ไม่ส่งเสริมการแบ่งพรรคแบ่งพวก
13. ผู้เรียนมีความพึงพอใจกับกิจกรรมการเรียนการสอนอันชั้นเรียน
14. ชั้นเรียนมีระเบียบวินัยเหมาะสม

กรมวิชาการได้ศึกษาบรรยากาศด้านกายภาพเกี่ยวกับองค์ประกอบที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการประถมศึกษา 18 จังหวัด พบว่าสิ่งที่ควรปรับปรุงเกี่ยวกับบรรยากาศของชั้นเรียนเรียงตามลำดับได้ดังนี้ (สำนักงานศูนย์พัฒนาศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย. 2528 : 24 - 25)

1. การจัดชั้นเรียนเพื่อกระตุ้นให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้
2. ความเหมาะสมของขนาดห้องเรียนกับจำนวนนักเรียน
3. ความสะอาดเป็นระเบียบของชั้นเรียน
4. การถ่ายเทอากาศในชั้นเรียน
5. แสงสว่างในห้องเรียน
6. ความเงียบสงบไม่มีเสียงรบกวนอันชละสอน

สร้างสรรค์ (ชาลิต ดาบแก้ว และสุภาวดี เหมทานนท์. 2525 : 10) โดยเน้นคุณค่าของ
กิจกรรมศิลปะไว้ 3 ด้านคือ (วิรัตน์ คัมคำ. 2531 : 96)

1. คุณค่าทางจิตใจ (Spritual Values) ได้แก่การสันทัดที่พึงมีต่อศิลปะ การชื่นชม
ต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเห็นคุณค่าของความงาม

2. คุณค่าทางกาย (Physical Values) ได้แก่การแสดงออกด้วยการริเริ่ม การ
สร้างสรรค์ การแสดงออกตามความถนัด และความสามารถเฉพาะบุคคล รวมทั้งการได้รับความ
สนุกสนานเพลิดเพลิน

3. คุณค่าทางสังคม (Social Values) ได้แก่การอยู่ร่วมกับผู้อื่นและทำงานร่วมกับ
ผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จะเห็นว่าคุณค่าที่แท้จริงของศิลปะศึกษามีขึ้นอยู่กับผลงานที่เด็กนำเสนอ หากแต่อยู่ที่กระบวนการ
การทำงาน ผลงานเป็นเพียงตัวชี้ให้เห็นประสพการณ์ อารมณ์ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ
ของเด็ก และคุณภาพของทักษะในการแก้ปัญหาและการแสดงออกมาให้ผู้อื่นได้เห็นตัวเด็กในอีกแง่
มุมหนึ่ง (ทินกร บัวหล. 2531 : 70) ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนศิลปะศึกษานิจจริงเรียน
ครูผู้สอนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนทุกฝ่ายจึงควรทำความเข้าใจงานด้านนี้ด้วย

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 25) กล่าวว่า การเรียนการสอนศิลปะศึกษา สามารถสร้าง
สรรค์งานเชิงสร้างเสริมลักษณะนิสัยได้ดังนี้

1. ลักษณะนิสัยด้านการแสดงออก
2. ลักษณะนิสัยด้านความคิดสร้างสรรค์
3. ลักษณะนิสัยทางจินตนาการ
4. ลักษณะนิสัยด้านสุนทรีย์ภาพ
5. ลักษณะนิสัยด้านความประณีต
6. ลักษณะนิสัยด้านการทำงานร่วมกัน

การสอนศิลปะศึกษานหลักสุตรเก่า ครูเป็นผู้สอนที่มีบทบาทสำคัญที่สุดอันชั้นเรียน เป็นผู้
ออกคำสั่งให้นักเรียนทำงานตามแผนที่กำหนด แต่การสอนศิลปะศึกษาตามแนวของหลักสูตรใหม่เน้น
ให้เด็กแสดงออกทางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาสมอง ร่างกาย และอารมณ์ การสอน

ศิลปะให้บรรลุเป้าหมายจึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้เด็กแสดงออกอย่างเสรี (เลิศ อำนันทะ . 2523 : 99) การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเนื้อหาวิชาเพียงอย่างเดียว หากขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนการสอนที่ครูนำมาใช้ด้วย (วิชัย วงษ์ใหญ่ . 2525 : 118) นอกจากความรู้ ความเข้าใจและทักษะทางศิลปะแล้ว ครูต้องคำนึงถึงความเหมาะสม บรรยากาศ เทคนิค และองค์ประกอบต่าง ๆ ที่จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์ที่สุด (วัชรินทร์ ฐิติอติสัย . 2529 : 23 - 24)

การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์นั้น ภิศล ภูพลอย (2531 : 76 - 77) ได้เสนอแนะไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมความเป็นอิสระในการทำงาน ไม่เข้มงวดกวดขันหรือยึดมั่นกับจารีตประเพณี เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และค้นคว้าอย่างค่องเนื่องอยู่เสมอ ส่งเสริมให้เด็กใช้จินตนาการของตนเอง และมีอิสระในการทำงาน
2. ส่งเสริมให้เด็กถามและสนใจต่อคำถาม วิทยากรกระตุ้นให้เด็กได้วิเคราะห์ค้นหาคำตอบจากการสังเกต และประสบการณ์ของตนเอง
3. แสดงให้เห็นว่าความคิดของเด็กนั้นมีคุณค่า และนำไปใช้ประโยชน์ได้ ยอมรับความคิดเห็นของเด็กทุกเรื่อง
4. กระตุ้นให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง อย่าหลอหลอมให้เด็กมีความคิดและบุคลิกภาพเหมือนกันหมดทุกคน
5. การที่จะฝึกให้เด็กรู้จักชื่นชม และมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งต่าง ๆ ครูต้องยอมรับชื่นชมงานผลงานของเด็ก
6. ควรให้เด็กทำงานตามความพอใจและสนุกสนาน ให้ความสำคัญพอที่จะทำงานได้สำเร็จ รวมทั้งเนื้อที่ก็ควรกว้างขวางพอ
7. ขณะที่เด็กทำงาน ควรสอนระเบียบวินัยที่ดีในการทำงาน เพื่อส่งเสริมนิสัยการทำงานที่ดี
8. ครูควรมีทัศนคติที่ดีต่อการส่งเสริมและใช้วัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์

ความสัมพันธ์ผลของการศึกษาศิลปะนั้น จะต้องอาศัยส่วนประกอบหลายอย่าง ผู้เรียนจะต้องพร้อมทั้งวัสดุ ความคิด และความต้องการที่จะเรียน เนื้อหาที่ต้องเหมาะสมกับวัยและเวลา สถานที่ รวมทั้งสภาวะแวดล้อมด้วย ส่วนผู้สอนก็ต้องมีความเข้าใจในเนื้อหาดีพอ (วินัย ใสมดี. 2525 : 66) และยังต้องเข้าใจถึงความแตกต่างทั้งประสบการณ์และวุฒิภาวะของเด็ก (จักรศิริพานิช. 2528 : 35) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง านเรื่องของวุฒิภาวะซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปตามพัฒนาการของเด็กในแต่ละวัย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2527 : 34 - 40) ได้เสนอแนะกิจกรรมศิลปะที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กตามระดับชั้น ดังต่อไปนี้

ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 จะแสดงออกตามประสบการณ์โดยมีตนเองเป็นตัวเอก ทักษะงานการทำงานยังไม่คล่องแคล่วแม่นยำ ความสนใจอยู่ในระยะสั้นระหว่าง 10-25 นาที ดังนั้นงานชั่วโมงศิลปะจึงควรเตรียมกิจกรรมพิเศษแทรกเอาไว้ด้วย นอกจากนี้ยังควรปลูกฝังทัศนคติให้ชื่นชมคุณค่าสุนทรีย์ภาพ รู้จักรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบ และความรับผิดชอบ

ระดับประถมศึกษาปีที่ 2 มีพัฒนาการส่วนรวมดีขึ้น แต่ก็ยังไม่พร้อมที่จะทำงานที่มีรายละเอียดมากนัก ชอบการแข่งขันและวิพากษ์วิจารณ์ ครูควรส่งเสริมให้มีการแสดงความคิดเห็น ทัศนคติ และการยอมรับในความสามารถของผู้อื่น

ระดับประถมศึกษาปีที่ 3 เด็กได้รับประสบการณ์มากขึ้น การแสดงออกจึงทำได้ดีขึ้น มีความกระตือรือร้น สนใจ และอดทนในการทำงานมากขึ้น กิจกรรมศิลปะที่จัดให้เด็กจึงควรขยายขอบเขตของประสบการณ์ออกไปให้กว้างขวาง โดยเน้นถึงภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบต่อสังคมด้วย

ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นวัยที่เด็กแสดงความสามารถออกในด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้สูง มีทักษะคล่องแคล่วพอที่จะเรียนรู้ด้วยวิธีเทคนิคและวัสดุใหม่ ๆ ควรจัดกิจกรรมศิลปะที่ตอบสนองความต้องการของเด็กอย่างกว้างขวาง โดยส่งเสริมให้มีการพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ตามความสนใจและระดับความสามารถของเด็กแต่ละคน

ระดับประถมศึกษาปีที่ 5 เด็กวัยนี้จะเริ่มสนใจการสร้างสรรค์ผลงานที่อาศัยแบบอย่าง ชอบค้นหาความจริง แต่บางครั้งยังมีความขัดแย้งภายในใจตนเอง การจัดกิจกรรมศิลปะจึงควรคำนึงถึงระดับความสนใจเฉพาะตน มีลักษณะยืดหยุ่นเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กเลือกมากยิ่งขึ้น

ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เด็กมีความสนใจการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่มีลักษณะ เหมือนจริงมากยิ่งขึ้น จนบางครั้งไม่อาจกลับไปสร้างผลงานตามจินตนาการแบบเด็กเล็ก ๆ ได้อีก เนื่องจากสภาพร่างกายและจิตใจเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความคิด มีเหตุผล ครูควรจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเหตุการณ์สังคมด้วยการยึดหลัก เหตุและผล ฝึกให้มีการวิจารณ์และประเมินผลงานของตนเองและผู้อื่น ส่งเสริมพัฒนาบุคลิกภาพความเชื่อมั่นในตนเองและการนำศิลปะไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะศึกษานั้น ครูควรใช้วิธีการสอนหลาย ๆ แบบ ทั้งนี้ เพราะเด็กแต่ละคนจะมีทักษะงานทางศิลปะไม่เท่ากัน วินัย งามดี (2525 : 67 - 68) ได้สรุปวิธีสอนศิลปะศึกษาที่ช้กันอยู่ทั่วไป มีดังนี้

1. วิธีบรรยาย หมายถึง การอธิบาย พูดคุย ชักถาม เกี่ยวกับเนื้อหาที่จะเรียนร่วมกัน ระหว่างครูและนักเรียน อาจมีสื่ออื่น ๆ ประกอบเพื่อให้การบรรยายเข้าใจง่ายขึ้น เหมาะสมกับทุกวิชาของหมวดศิลปะ

2. วิธีสาธิต หมายถึง การทำให้ดูตามลำดับขั้นตอน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและรู้จักทำก่อนลงมือทำกิจกรรม การสอนแบบนี้เหมาะสมกับบางเนื้อหาเท่านั้น โดยเฉพาะกิจกรรมที่มีกรรมวิธียุ่งยากซับซ้อน

3. วิธีแก้ปัญหา เป็นการนำวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ โดยดัดแปลงให้เหมาะสมกับวิธีการทางศิลปะศึกษา มีขั้นตอนคือ การตั้งปัญหา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปและสร้างเป็นผลงาน วิธีการสอนแบบนี้ใช้เวลามากกว่าวิธีอื่น แต่ผลงานสำเร็จจะมีคุณค่ามาก เหมาะกับกิจกรรมศิลปะแทบทุกชนิด

4. วิธีมอบหมายงาน วิธีนี้จะอยู่ร่วมกับวิธีสอนต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว อาจทำได้ 2 แบบ คือ ให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีการและปัญหาอย่างละเอียดแล้วจึงสั่งงาน หรือสั่งงานโดยวางขอบข่ายกว้าง ๆ ให้ผู้เรียนมีโอกาสคิดค้นสร้างสรรค์เพิ่มเติม

5. วิธีสอนแบบลอกแบบ หมายถึง ผู้สอนจะเอาแบบมาเป็นตัวอย่างแล้วให้ผู้เรียนทำงานตามแบบที่กำหนดให้ เหมาะสมกับเนื้อหาบางเนื้อหา เช่น การสอนสลัดส่วนกล้ามเนื้อ การเขียนหุ่นนิ่ง ภาพเหมือน เป็นต้น

ในด้าน การวัดผลประเมินผลทางศิลปะศึกษานั้น จุดมุ่งหมายไม่เพียงแต่ต้องการพัฒนาในด้าน การเรียนรู้ในเรื่องวิชาเพียงอย่างเดียว แต่ต้องการให้ผู้เรียนมีความเจริญเติบโตในทุก ๆ ด้าน การวัดผลประเมินผลจึงต้องพึง เล็งถึงการพัฒนาการและความเจริญงอกงามของเด็กด้วย เลิศ อานันท์ (2523 : 29) ก็ข้อคิดเห็นว่า ในการประเมินผลศิลปะศึกษาควรยึดถือปรัชญาว่า การพัฒนาด้านต่าง ๆ รอบตัวเด็กมีความสำคัญมากกว่าผลงงานที่มุ่งเน้นความสวยงามเท่านั้น โดย นึกถึงความเจริญเติบโตทางอารมณ์ จิตใจ มีความรู้ความสามารถ อธิบายหรือถ่ายทอดความหมาย ของงานศิลปะที่สร้างขึ้นมาได้ รวมทั้งรู้จักนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวัน

วิธีการวัดและประเมินผลนั้น สามารถใช้ได้หลายวิธีโดยพิจารณาให้เหมาะสมกับลักษณะ ของการเรียนการสอนและกิจกรรม เช่น การวัดพัฒนาการในด้านต่าง ๆ สามารถทำได้โดยการ สัมภาษณ์ การสอบถาม บันทึกพฤติกรรม หรือวิธีการสังเกตพฤติกรรมในเรื่องการใช้เครื่องมือ ความตั้งใจในการทำงาน การใช้สี และการตัดสินใจ สำหรับการวัดผลในด้านความรู้ความเข้าใจ ความคิด และการออกแบบนั้น ควรใช้วิธีการทดสอบโดยทดสอบรายบุคคล และทดสอบเป็นกลุ่ม แบบข้อสอบที่เข้าปฏิบัติกันทั่วไปหรือใช้ข้อสอบแบบมาตรฐานก็ได้ (ธีระ รุญเจริญ. 2525 : 183; วิจารณ์ พิชญ์ใหญ่. 2524 : 10)

โดยปกติแล้วธรรมชาติของการศึกษาศิลปะจะต้องประกอบด้วยอารมณ์และเหตุผลในขณะ เดียวกัน ความพร้อมทางอารมณ์จึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการศึกษาศิลปะ ดังนั้นครูจึงควร จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้นักเรียนเกิดความพร้อมที่จะ เรียนบรรยากาศในการเรียนศิลปะ ควรมีลักษณะเป็นกันเอง เป็นลักษณะที่ประสานกลมกลืนกันระหว่างการเรียนและการเล่น ผู้เรียน และผู้สอนควรเป็นมิตรที่ดีต่อกัน ไม่เคร่งเครียด เด็กมีโอกาสแสดงออกตามธรรมชาติ สามารถ เคลื่อนไหวตัวเอง ได้ตลอดเวลา นอกจากนี้การศึกษาก็ไม่ควรจัดอยู่แต่ในห้องเรียนเท่านั้น ควร เปลี่ยนบรรยากาศออกไปศึกษานอกห้องเรียนบ้างตามสมควร เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ การจัดสภาพห้องศิลปะควรมีสภาพแตกต่างไปจากห้องเรียนทั่วไป เพื่อเป็นเครื่องช่วยกระตุ้น ให้นักเรียนตื่นตัวในการทำงาน บริเวณที่จัดแสดงผลงานของนักเรียนควรมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และยังมีผลในการสร้างแรงจูงใจให้เด็กมีความ ต้องการที่จะสร้างผลงานอีกด้วย และครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ห้องศิลปะในการแสวงหาความ

รึนรมย์อย่างอิสระจากกิจกรรมต่าง ๆ ตามธรรมชาติของเด็กในระดับประถมศึกษา โดยมีครูเป็นที่ปรึกษาและส่งเสริมให้เด็กได้ใช้เวลาว่างในการแสดงออกตามวิธีทางที่ถูกต้อง ความสัมพันธ์ระหว่างครู นักเรียน และห้องศิลปะนี้ จะมีผลด้านจิตวิทยากลายเป็นความผูกพัน ส่งผลมาถึงการเรียนศิลปะด้วย (วีรัตน์ คุ่มคำ. 2531 : 98 - 99)

โดโรธี (Dorothy. 1961 : 17) กล่าวว่างานการประกอบกิจกรรมศิลปะศึกษานั้น เด็กต้องการเนื้อที่สำหรับเคลื่อนไหว ดังนั้นการจัดสถานที่สำหรับการทำงานศิลปะจึงควรจะเปิดโอกาสให้แสดงออกได้อย่างเสรี ห้องที่เหมาะสมควรมีลักษณะดังนี้

1. อากาศถ่ายเทสะดวก สะอาด อุณหภูมิพอเหมาะ
2. แสงสว่างพอเหมาะ ประมาณ 35 แรงเทียน ที่นั่งไม่หันหน้าเข้าหาแสง
3. หน้าต่างควรจะอยู่ต่ำกว่าระดับสายตาเด็ก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อำนาจ ช่างเรียน (2524 : 96) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร หลังจากการวิจัยหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 พบว่าผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีบุคลากรไม่เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูศิลปะ พลานามัย นาฏศิลป์ และเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวรรณ ศิลปรัตน์ (2524 : 140) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารการศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าโรงเรียนขาดครูศิลปะ ข้าราชการที่มีความสามารถทางด้านนี้โดยตรง ดังนั้นการเรียนการสอนจึงประสบปัญหา

สมจิตร อุดม (2532 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง โดยศึกษาความคิดเห็นของผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ซึ่งความคิดเห็นของผู้รับการนิเทศนั้น พบว่า สภาพการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนและครูผู้สอน

วิไล วัชรวิจิตร (2522 : 104 - 106) ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 วิทยากรกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียน และครูประจำการที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของทุกสังกัด ในเขตการศึกษา 6 พบว่าครูส่วนมากมีปัญหาทางด้านวิธีสอน เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจของขั้นตอนวิธีสอนแบบต่าง ๆ ที่เื้อื่อต่อหลักสูตรใหม่ ครูที่มีประสบการณ์น้อยไม่สามารถจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับชั้นของผู้เรียนได้ ขาดงบประมาณที่จะจัดหาอุปกรณ์การสอนให้ครูได้อย่างเพียงพอ นอกจากนั้นยังขาดแหล่งบริการสื่อการเรียนแก่ครู ขาดแหล่งค้นคว้าสำหรับครู และครูขาดทักษะในการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน

ในด้าน การวัดผลและประเมินผล พบว่ามีปัญหามาก เนื่องจากโรงเรียนขาดแคลนวัสดุครุภัณฑ์ในการจัดทำเครื่องมือวัดผล ครูไม่เข้าใจหลักและวิธีการวัดผลตามแนวของหลักสูตรใหม่ดีพอ จึงไม่มั่นใจในการตัดสินให้ผู้เรียนผ่านพฤติกรรมต่าง ๆ เพราะบางอย่างไม่สามารถเห็นได้ชัด

กรมวิชาการ (2532 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การวิจัยสังเคราะห์กระบวนการหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เพื่อประเมินหลักสูตร 3 องค์ประกอบ คือโครงสร้างหลักสูตร การใช้หลักสูตร และองค์ประกอบที่สนับสนุนการใช้หลักสูตร ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ในด้านโครงสร้างหลักสูตร บางส่วนยังไม่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ด้านการใช้หลักสูตร พบว่าผู้บริหารโรงเรียนยังไม่สามารถจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรภายในโรงเรียนได้อย่างครบถ้วน รวมทั้งไม่สามารถจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอนได้อย่างครบถ้วนและเพียงพอ ครูยังเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน และเน้นเนื้อหามากกว่ากระบวนการ แต่ครูก็สามารถจัดและพัฒนาการเรียนการสอนได้เหมาะสมและเน้นให้ผู้เรียนรู้จักพัฒนาตนเองได้

ด้านองค์ประกอบที่สนับสนุนการใช้หลักสูตร พบว่ามีการประเมินผลที่เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสพัฒนาตนเอง แต่ครูยังใช้เทคนิควิธีการวัดผลไม่ตรงกับลักษณะจุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนพบว่าหนังสือเรียนและแผนการสอนกลุ่มประสบการณ์ยังไม่มีคุณภาพ ด้านตัวครูพบว่าครูมีเจตคติที่ดีต่อหลักสูตรและการเรียนการสอนตามหลักสูตร แต่ยังไม่สามารถทำ

กิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้และจุดประสงค์ของหลักสูตร ในด้านการนี้ เทศพบว่าผู้บริหารและผู้นิเทศมีความรู้ความเข้าใจหลักสูตรและการใช้หลักสูตรเป็นอย่างดี แต่ในทางปฏิบัติผู้บริหารหลายระดับยังไม่เข้าใจวิธีสอนตามหลักสูตรใหม่ จึงขาดความสนใจที่จะสนับสนุนการใช้หลักสูตรเท่าที่ควร ส่วนศึกษานิเทศก์มีการติดตามผลแต่ไม่สม่ำเสมอ เพราะศึกษานิเทศก์มีจำนวนน้อย และมีงานอื่นอีกมาก การนิเทศภายในกลุ่มโรงเรียนยังไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะขาดงบประมาณ ผู้นิเทศขาดความรู้และทักษะในการนิเทศ

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวกับศิลปะศึกษาระดับประถมศึกษาชั้นต้นยังมีน้อย ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศิลปะศึกษาที่นำมาใช้ประกอบการวิจัยครั้งนี้ พอสรุปได้ดังนี้

วิเชียร เทียมเมือง (2520 : 116, 143) ได้ศึกษาปัญหาและความคิดเห็นของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในการทดลองใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 พบว่าครูยังขาดความรู้ ความถนัดในการสอนบางเนื้อหา โดยเฉพาะเนื้อหาศิลปะศึกษา ดนตรี และนาฏศิลป์ ในเนื้อหาศิลปะศึกษานั้นแบ่งออกเป็น 29 แผน จากผู้ตอบ 43 คน สอนได้ครบ 29 คน คิดเป็นร้อยละ 67.44 และสอนได้ไม่ครบ 14 คน คิดเป็นร้อยละ 32.56 สาเหตุที่สอนไม่ครบเนื่องจากเวลาเรียนไม่พอ ครูขาดความชำนาญ ไม่สามารถจัดหาอุปกรณ์ได้ และเตรียมอุปกรณ์ไม่ทัน และบางเนื้อหายากเกินความสามารถของผู้เรียน และสอนไม่ทัน

ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์ (2524 : 150) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับศิลปะศึกษานั้น ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเวลาเรียนที่กำหนดให้สั้นเพียงพอแล้ว กิจกรรมสอดคล้องกับความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายทั่วไปดีแล้ว แต่สื่อการเรียนครูไม่สามารถผลิตสื่อจากวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นได้ ซึ่งแสดงว่าสื่อการเรียนนั้นกำหนดมาได้เหมาะสมดีแล้วแต่ครูไม่สามารถผลิตสื่อการเรียนเองได้ สมควรที่จะจัดอบรมเกี่ยวกับวิธีใช้และการผลิตสื่อการเรียนให้กับครูศิลปะศึกษา

บุญยัง หมั่นดี (2532 : บทคัดย่อ) ศึกษาคุณลักษณะของครูผู้สอนศิลปะระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ โดยทำการศึกษาในด้านความรู้วิชาศิลปะ และวิชาชีพครู ผลการ

วิจัยพบว่าครูศิลปศึกษาระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุรินทร์นั้น มีความรู้ด้านวิชาศิลปะอยู่ในเกณฑ์
น้อยปะปานกลาง ส่วนความรู้ความสามารถด้านการสอนอยู่ในเกณฑ์ปานกลางทุกข้อ

มโน พิสุทธิรัตนานนท์ (2532 : 54) ทำการวิจัยเรื่องทัศนคติของครูผู้สอนศิลปศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสงขลา ต่อพฤติกรรมการสอนศิลปศึกษาตามหลักสูตรประม
ศึกษา พ.ศ. 2521 ผลการวิจัยสรุปได้ว่าครูสอนศิลปศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
สงขลา มีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมการสอนศิลปศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 แต่
พฤติกรรมการสอนศิลปศึกษาของครูเหล่านี้ไม่ได้มีลักษณะที่สัมพันธ์สอดคล้องกับทัศนคติดังกล่าว นอก
จากนี้ยังพบว่าครูศิลปศึกษาที่มีวุฒิทางศิลปะหรือศิลปศึกษา กับครูที่ไม่มีวุฒิทางศิลปะหรือศิลปศึกษานั้น
มีทัศนคติต่อพฤติกรรมการสอนในแต่ละด้านโดยรวมไม่แตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยได้กำหนดลำดับขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูผู้สอน ที่ทำการสอนศิลปะศึกษา
 กทม
 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ประจำปีการศึกษา 2533 ²⁵⁴⁵ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนจำนวนทั้งสิ้น ¹² 257 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการต่อไปนี้

- 2.1 แบ่งโรงเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม จำแนกตามขนาดของโรงเรียน 3 ขนาดคือ
 - 2.1.1 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียนตั้งแต่ 800-
79 โรงเรียน
 - 2.1.2 โรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียนตั้งแต่ 400-800
121-300 คน มีจำนวน
142 โรงเรียน
 - 2.1.3 โรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนตั้งแต่ 1-400
1-120 คน มีจำนวน 36
โรงเรียน

ก่อนแล้ว

ก่อนปี 5

โรงเรียนวัดนิคม (ต.ร.ป.)

2.2 ทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลาก กำหนดอัตราร้อยละ 70 จากกลุ่มโรงเรียนที่แบ่งไว้ทั้ง 3 กลุ่ม จะได้โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 55 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 99 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก 26 โรงเรียน

2.3 จนแต่ละโรงเรียนจะสุ่มจากครูศิลปะที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ⁴~~6~~ มาโรงเรียนละ 1 คน ดังนั้นจะได้ครูศิลปะจากโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน ³⁰~~55~~ คน จากโรงเรียนขนาดกลางจำนวน 99 คน และจากโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 26 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 180 คน ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
โรงเรียนขนาดใหญ่	79 8	55 10 14
โรงเรียนขนาดกลาง	142 2	99 8
โรงเรียนขนาดเล็ก	36 2	26 4
รวม	257 12	180 30

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูศิลปะเกี่ยวกับกิจกรรมการ
งานหลักสูตร 4 ด้าน แบ่งออกเป็นด้านการบริหารมีจำนวน 14 ข้อ ด้านการนิเทศมีจำนวน 14 ข้อ

ด้านการสอนมีจำนวน 14 ข้อ และด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมมีจำนวน 15 ข้อ รวมทั้งสิ้น 57 ข้อ

แบบสอบถามนี้ใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องทัศนคติและความคิดเห็น หลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตร

2. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีสร้างเครื่องมือจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นให้ครอบคลุมเนื้อหางานวิจัยในเรื่องกิจกรรมการวิจัย หลักสูตรศิลปศึกษาทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการบริหาร เป็นคำถามความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนศิลปศึกษา *สภาพจริง*

3.2 ด้านการนิเทศ เป็นคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการได้รับการนิเทศการสอน ศิลปศึกษาจากศึกษานิเทศก์

3.3 ด้านการสอน เป็นคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้สอนในด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร *ครูผู้สอน*

3.4 ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม เป็นคำถามความคิดเห็นในด้านที่เกี่ยวกับสภาพของอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ บรรยากาศในการเรียนการสอน และความร่วมมือจากบุคลากรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนศิลปศึกษา *วัสดุอุปกรณ์*

นำเนื้อหาต่าง ๆ เหล่านี้มากระจายเพื่อเขียนเป็นข้อคำถามย่อย แล้วนำไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำเพิ่มเติม และปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ เพื่อตรวจสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยอาศัยดุลยพินิจจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน และตรวจสอบโดยวิธีหาค่าดัชนี

ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรม และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 และปรับปรุงข้อคำถามที่มีค่าดัชนีต่ำกว่า 0.5 ให้เหมาะสมหรือตัดทิ้งไป

5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแล้วไปทำการทดลองใช้ (Try Out) กับครู
 ศึกษาศาสตร์ที่นำกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
 (α - Coefficient)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขและวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือแล้วนั้นไป
 เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยมีหนังสือแนะนำจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร และหนังสือขออนุญาตวิเคราะห์จากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม เพื่อ
 ขอความร่วมมือจากครูศึกษาในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามตั้งแต่วันที่ 28
 กันยายน 2545 และได้รับแบบสอบถามกลับคืนทั้งหมดเสร็จสิ้นภายในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2545
 จากการเดินทางไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง และเก็บรวบรวมทางไปรษณีย์ในกรณีที่มีการเดินทาง
 ไม่สะดวก โดยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ตอบแบบสอบถามในการที่จะส่งข้อมูลกลับหลังจากตอบ
 แบบสอบถาม จำนวนแบบสอบถามทั้งสิ้น 120 ฉบับ

120

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของ
 ความคิดเห็นของครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับกิจกรรมการวิจัยหลักสูตรทั้ง 4 ด้าน โดยวิเคราะห์
 ทั้งรายข้อและรายด้าน

2. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อกิจกรรมการวิจัย
 หลักสูตรทั้ง 5 ด้าน แยกตามขนาดของโรงเรียน 3 ขนาดคือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาด
 เล็ก โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance)

และถ้าพบว่าค่า F จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวมีนัยสำคัญทางสถิติ ก็จะสามารถหาความแตกต่างรายคู่โดยวิธี Newman Keuls

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ใช้สูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2530 : 214) วิธีอื่นๆ 2 หน้า 131

$$IC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะพฤติกรรม

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาทั้งหมด

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแบบของครอนบาค (Cronbach) โดยวิธีหาค่าความสอดคล้องภายในแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ใช้สูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2530 : 228) วิธีอื่นๆ 2 หน้า 131

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ α คือ สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

$\sum S_i^2$ คือ คะแนนความแปรปรวนของแต่ละข้อ

S_t^2 คือ คะแนนความแปรปรวนทั้งหมด

n คือ จำนวนข้อ

3. หาค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2522 : 51) วิธีอื่นๆ 2 หน้า 131

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} คือ ค่าเฉลี่ย
 ΣX คือ ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N คือ จำนวนคะแนน

4. หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน จํานวน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ.)

อิริณุกา มณีศิริ

2522 : 100)

$$S = \sqrt{\frac{N\Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S คือ ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 ΣX คือ ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 ΣX^2 คือ ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 N คือ จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

5. การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทิศทางเดียว (One Way Analysis of Variance) โดยการหาค่า F (F -test) เพื่อทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างขนาดของโรงเรียน 3 ขนาด จํานวน (ชุตี วงศ์รัตน์, 2525 : 152)

อิริณุกา มณีศิริ

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F คือ ค่าที่พิจารณาจากการแจกแจงของ F (F -distribution)
 MS_b คือ ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม (Mean Square Between Groups)
 MS_w คือ ความแปรปรวนภายในกลุ่ม (Mean Square Within Groups)

เมื่อทดสอบ F -test แล้ว ถ้ามีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย

เป็นรายคู่ โดยวิธี Newman Keuls

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย
- S แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- df แทน ชั้นแห่งความอิสระ (Degree of Freedom)
- SS แทน ค่าผลรวมกำลังสองของคะแนน (Sum of Square)
- MS แทน ค่าเฉลี่ยของผลรวมกำลังสองของคะแนน (Mean Square)
- F แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาจากการแจกแจงของ F (F-distribution)

ลำดับขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอเป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการฯ ชั้นหลักสูตรศิลปศึกษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการฯ ชั้นหลักสูตรศิลปศึกษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่า
ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรม
หลักสูตรศิลปศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนขนาดต่างกัน โดยการวิเคราะห์ความ
แปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) โดยใช้ F-test และทดสอบ
ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ความคิดเห็นของครูศิลปะศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการฯใช้หลักสูตรศิลปะศึกษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของครูศิลปะศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
จำนวน 180 คน เกี่ยวกับกิจกรรมการฯใช้หลักสูตรศิลปะศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่
ข้อคำถามด้านการบริหาร ข้อคำถามด้านการนิเทศ ข้อคำถามด้านการสอน และข้อคำถามด้าน
บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ผลปรากฏผลดังนี้

1.1 ค่าเฉลี่ยรายข้อที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของครูศิลปะศึกษา
เกี่ยวกับกิจกรรมการฯใช้หลักสูตรศิลปะศึกษา ในด้านการบริหาร มีค่าเฉลี่ยในแต่ละข้อ ดังแสดงใน
ตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูศิลปะศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการฯใช้หลักสูตรศิลปะศึกษาในด้
ด้านการบริหาร จำแนกเป็นรายข้อ

ด้านการบริหาร	\bar{X}	S	แปลความ
ท่านได้รับการบริการในด้านเอกสารประกอบการเรียนการสอนศิลปะศึกษา	2.28	1.04	น้อย
ท่านได้รับการบริการในด้านสื่อและวัสดุอุปกรณ์การสอนศิลปะศึกษา	2.28	1.05	น้อย
ท่านได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมศิลปะศึกษา	2.08	1.04	น้อย
ท่านได้รับการสนับสนุนให้ศึกษาอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการสอนศิลปะศึกษา	2.11	1.08	น้อย
ท่านได้รับการส่งเสริมให้ทำงานอย่างเต็มความสามารถ	3.25	1.08	ปานกลาง
ท่านได้รับความสนับสนุนด้านบุคลากรในโรงเรียนในการจัดกิจกรรมศิลปะศึกษา	2.87	1.07	ปานกลาง
ผู้บริหารดูแลติดตามผลการเรียนการสอนของท่าน	3.13	1.10	ปานกลาง

ตาราง 2 (ต่อ)

ด้านการบริหาร	\bar{X}	S	แปลความ
ผู้บริหารให้ความสำคัญแก่วิชาศิลปะศึกษา	3.03	1.05	ปานกลาง
ผู้บริหารให้ความสำคัญกับทำนุงานการวางแผนการทำงาน	3.19	1.10	ปานกลาง
ผู้บริหารให้ความสำคัญแก่ทำนุงานการปฏิบัติงาน	3.27	1.09	ปานกลาง
ผู้บริหารให้การช่วยเหลือทำนุงานการจัดกิจกรรมศิลปะศึกษา	2.97	1.11	ปานกลาง
ผู้บริหารที่คำแนะนำ เมื่อทำนุงานเกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอนศิลปะศึกษา	2.92	1.10	ปานกลาง
ผู้บริหารมีส่วนร่วมช่วยสร้างความเข้าใจอันดีกับผู้บริหารอื่นเกี่ยวกับวิชาศิลปะศึกษา	2.82	1.14	ปานกลาง
ผู้บริหารคอยควบคุมดูแลให้การเรียนการสอนของท่านเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	3.20	1.11	ปานกลาง

จากตาราง 2 แสดงว่า ครูศิลปะศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับในกิจกรรมการใช้หลักสูตรศิลปะศึกษาโดยเฉลี่ยอยู่ใน 2 ระดับคือ ปานกลาง และน้อย ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีจำนวน 11 ข้อ และมีความคิดเห็นต่อข้อคำถามในระดับน้อย จำนวน 4 ข้อ

1.2 ค่าเฉลี่ยรายข้อที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการวิจัยหลักสูตรศิลปศึกษาในด้านการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยในแต่ละข้อ ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการวิจัยหลักสูตรศิลปศึกษาในด้านการนิเทศ จำแนกเป็นรายข้อ

ด้านการนิเทศ	\bar{X}	S	แปลความ
ท่านได้รับคำแนะนำช่วยเหลือในด้าน การวางแผนการเรียนการสอน	2.25	1.06	น้อย
ท่านได้รับคำแนะนำช่วยเหลือในด้าน การวิจัยสื่อและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน	2.22	1.07	น้อย
ท่านได้รับคำแนะนำช่วยเหลือในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน	2.28	1.00	น้อย
ท่านได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับเทคนิควิธีสอนใหม่ ๆ	2.09	0.98	น้อย
ท่านได้รับคำแนะนำในการวิจัยคู่มือและ เอกสารประกอบหลักสูตร	2.40	1.06	น้อย
ท่านได้รับคำแนะนำช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	2.29	0.98	น้อย
ท่านได้รับการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานปรับปรุงการเรียนการสอน	2.47	1.11	น้อย
ท่านได้รับคำแนะนำในด้านวิธีการวัดผลประเมินผล	2.46	1.05	น้อย
ท่านได้รับคำแนะนำด้านการสร้างเครื่องมือการวัดผลประเมินผล	2.32	1.08	น้อย
ท่านได้รับการชี้แนะข้อบกพร่อง เพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอน	2.22	1.02	น้อย
ศึกษานิเทศก์ติดตามปัญหาการเรียนการสอนของท่าน	2.13	1.02	น้อย
ศึกษานิเทศก์เอาใจใส่ต่อการทำงานของท่าน	2.09	0.97	น้อย

ตาราง 3 (ต่อ)

ด้านการนี้เทศ	\bar{X}	S	แปลความ
ศึกษานี้เทศก็รายงานผลการนี้เทศให้ท่านทราบ	2.08	0.99	น้อย
ศึกษานี้เทศก็มีการติดต่อประสานงานกับทางโรงเรียนสม้าเสมอ	2.20	1.04	น้อย

จากตาราง 3 แสดงว่า ครูศิลป์ศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการวิจัยหลักสูตร
ศิลป์ศึกษานด้านการนี้เทศ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ

1.3 ค่าเฉลี่ยรายข้อที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของครูศิลปศึกษา
เกี่ยวกับกิจกรรมการวิจัยหลักสูตรศิลปศึกษาด้านการสอน มีค่าเฉลี่ยในแต่ละข้อ ดังแสดงใน
ตาราง 4

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการวิจัยหลักสูตรศิลปศึกษาด้าน
การสอน จำแนกเป็นรายข้อ

ด้านการสอน	\bar{X}	S	แปลความ
ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการสอนเรื่องการเขียนภาพพระบายสี	3.05	0.91	ปานกลาง
ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการสอนเรื่องการปั้น แกะสลัก	2.82	0.92	ปานกลาง
ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการสอนเรื่องการพิมพ์	2.84	0.94	ปานกลาง
ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการสอนเรื่องการสานและถักทอ	2.24	0.85	ปานกลาง
ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการสอนเรื่องการออกแบบสร้างสรรค์เศษวัสดุ	2.89	0.97	ปานกลาง
ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการสอนเรื่องการรู้คุณค่าทางศิลปะ	3.02	0.97	ปานกลาง
ท่านสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปศึกษาตามหลักสูตรได้ ภายในเวลาที่กำหนด	3.22	0.91	ปานกลาง
ท่านสามารถสร้างเครื่องมือในการวัดผลประเมินผลทางศิลปศึกษาได้	2.98	0.83	ปานกลาง
ท่านสามารถสร้างความมั่นใจแก่นักเรียนในการแสดงออกในงานศิลปะ ของตนได้	3.24	0.96	ปานกลาง
ท่านสามารถให้นักเรียนสามารถอธิบายผลงานของตนเองได้	3.26	0.87	ปานกลาง
ท่านสามารถสอนให้นักเรียนวิจารณ์งานของตนและเพื่อน ๆ ได้	3.18	0.87	ปานกลาง
ท่านสามารถสอนให้นักเรียนรู้จักนำศิลปศึกษาไปประยุกต์ใช้กับวิชาอื่น ๆ ได้	3.28	0.81	ปานกลาง

ตาราง 4 (ต่อ)

ด้านการสอน	\bar{X}	S	แปลความ
ท่านสามารถสอนให้นักเรียนรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	3.79	0.83	มาก
ท่านสามารถสอนให้นักเรียนรู้จักเก็บเครื่องมือเครื่องใช้และสถานที่ หลังจากปฏิบัติกิจกรรมศิลปะศึกษาจนเป็นกิจนิสัยได้	3.74	0.85	มาก

จากตาราง 4 แสดงว่า ครูศิลปะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการฯ ชั้นหลักสูตร
ศิลปะศึกษาในด้านการสอน โดยเฉลี่ยอยู่ 3 ระดับคือ มาก ปานกลาง และน้อย จำนวนข้อ
คำถามทั้งหมด 14 ข้อ ความคิดเห็นในระดับมากมีจำนวน 2 ข้อ ความคิดเห็นในระดับปานกลาง
มีจำนวน 11 ข้อ และความคิดเห็นในระดับน้อยมีจำนวน 1 ข้อ

1.4 ค่าเฉลี่ยรายข้อที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการวิจัยหลักสูตรศิลปศึกษาด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยในแต่ละข้อดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการวิจัยหลักสูตรศิลปศึกษาด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม จำแนกเป็นรายข้อ

ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม	\bar{x}	SS	แปลความ
ห้องเรียนมีเนื้อที่สำหรับให้นักเรียนเคลื่อนไหวในการทำงานศิลปะได้อย่างคล่องตัว	3.32	1.07	ปานกลาง
อุปกรณ์ในห้องเรียนสามารถเคลื่อนย้ายได้โดยสะดวกตามลักษณะของกิจกรรมการเรียนการสอน	3.12	1.01	ปานกลาง
ห้องเรียนสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย	3.55	0.80	มาก
มีวัสดุอุปกรณ์สำหรับปฏิบัติงานศิลปะเพียงพอแก่ความต้องการ	2.41	0.94	น้อย
วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนอยู่ในสภาพพร้อมใช้	2.63	0.92	ปานกลาง
สื่อการเรียนมีลักษณะสอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมที่จะสอน	2.88	0.93	ปานกลาง
มีบริเวณสำหรับติดตั้งแสดงผลงานของนักเรียนอย่างเหมาะสม	2.88	0.99	ปานกลาง
ครูอื่น ๆ ในโรงเรียนให้ความร่วมมือเป็นอันดีในการจัดกิจกรรมศิลปศึกษา	2.86	1.04	ปานกลาง
ผู้ปกครองนักเรียนให้ความร่วมมือเป็นอันดีในการจัดกิจกรรมศิลปศึกษา	2.60	1.04	ปานกลาง
นักเรียนแสดงอาการกระตือรือร้นในการเรียนศิลปศึกษา	3.65	0.86	มาก
นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปศึกษา	3.27	0.94	ปานกลาง
นักเรียนมีพฤติกรรมที่แสดงว่าพึงพอใจกับผลงานศิลปะของตน	3.63	0.80	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม	\bar{X}	S	แปลความ
บรรยากาศในการเรียนการสอนศิลปะศึกษามีความเป็นกันเอง สนุกสนาน	3.81	0.85	มาก
บรรยากาศในการเรียนการสอนศิลปะศึกษา เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกอย่างอิสระเสรี	4.08	0.83	มาก
ความสัมพันธ์ของท่านและนักเรียนมีความใกล้ชิดสนิทสนม	4.02	0.83	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่า ครูศิลปะศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการฯ ชั้นหลักสูตรศิลปะศึกษาในด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม โดยเฉลี่ยอยู่ใน 3 ระดับคือ มาก ปานกลาง และน้อย จำนวนข้อคำถามทั้งหมด 15 ข้อ ความคิดเห็นในระดับมากมีจำนวน 6 ข้อ ความคิดเห็นในระดับปานกลางมีจำนวน 8 ข้อ และความคิดเห็นในระดับน้อย 1 ข้อ

1.5 ค่าเฉลี่ยที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้หลักสูตรศิลปศึกษาทั้ง 4 ด้านคือ ด้านการบริหาร ด้านการนิเทศ ด้านการสอน และด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้หลักสูตรศิลปศึกษาทั้ง 4 ด้าน

ความคิดเห็นด้าน	\bar{X}	S	แปลความ
การบริหาร	2.81	0.83	ปานกลาง
การนิเทศ	2.25	0.88	น้อย
การสอน	3.11	0.66	ปานกลาง
บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม	3.25	0.59	ปานกลาง
รวมทั้งฉบับ	2.86	0.59	ปานกลาง

จากตาราง 6 แสดงว่า ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้หลักสูตรศิลปศึกษา ในแต่ละด้านโดยเฉลี่ยอยู่ใน 2 ระดับคือ ปานกลาง และน้อย ตามรายละเอียดดังนี้คือ ด้านการบริหาร ด้านการสอน และด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม มีความเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการนิเทศมีความเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย และความคิดเห็นโดยรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

2. วิเคราะห์ความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยหลักสูตรศิลปศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 180 คน เกี่ยวกับกิจกรรมการวิจัยหลักสูตรศิลปศึกษาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหาร ด้านการนิเทศ ด้านการสอน และด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม โดยจำแนกตามขนาดโรงเรียน 3 ขนาด คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ผลปรากฏดังนี้

2.1 ค่าเฉลี่ยที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาที่ทำการสอนในโรงเรียนขนาดต่างกันในด้านการบริหาร มีค่าเฉลี่ยดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการวิจัยหลักสูตรศิลปศึกษาในด้านการบริหาร จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาในโรงเรียน	\bar{X}	S	แปลความ
ขนาดใหญ่	2.96	0.80	ปานกลาง
ขนาดกลาง	2.80	0.88	ปานกลาง
ขนาดเล็ก	2.51	0.65	ปานกลาง

จากตาราง 7 แสดงว่า ครูศิลปศึกษาที่ทำการสอนในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการวิจัยหลักสูตรศิลปศึกษาด้านการบริหาร โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 ค่าเฉลี่ยที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของครูศิลปะศึกษาที่ทำการสอนในโรงเรียนขนาดต่างกันในด้านกรณีพิเศษ มีค่าเฉลี่ยดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูศิลปะศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้หลักสูตรศิลปะศึกษาด้านกรณีพิเศษ จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ความคิดเห็นของครูศิลปะศึกษาในโรงเรียน	\bar{X}	S	แปลความ
ขนาดใหญ่	2.14	0.92	น้อย
ขนาดกลาง	2.33	0.91	น้อย
ขนาดเล็ก	2.19	0.63	น้อย

จากตาราง 8 แสดงว่า ครูศิลปะศึกษาที่ทำการสอนในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้หลักสูตรศิลปะศึกษาด้านกรณีพิเศษ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย

2.3 ค่าเฉลี่ยที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของครูศิลป์ศึกษาที่ทำการสอนในโรงเรียนขนาดต่างกันในด้านการสอน มีค่าเฉลี่ยดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูศิลป์ศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้หลักสูตรศิลป์ศึกษาในด้านการสอน จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ความคิดเห็นของครูศิลป์ศึกษาในโรงเรียน	\bar{X}	S	แปลความ
ขนาดใหญ่	3.28	0.62	ปานกลาง
ขนาดกลาง	3.12	0.66	ปานกลาง
ขนาดเล็ก	2.73	0.60	ปานกลาง

จากตาราง 9 แสดงว่า ครูศิลป์ศึกษาที่ทำการสอนในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้หลักสูตรศิลป์ศึกษาด้านการสอน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

2.4 ค่าเฉลี่ยที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของครูศิลปะศึกษาที่ทำการสอนในโรงเรียนขนาดต่างกัน ในด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยดังแสดงในตาราง 10

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูศิลปะศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้หลักสูตรศิลปะศึกษาในด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ความคิดเห็นของครูศิลปะศึกษาในโรงเรียน	\bar{X}	S	แปลความ
ขนาดใหญ่	3.30	0.60	ปานกลาง
ขนาดกลาง	3.28	0.60	ปานกลาง
ขนาดเล็ก	3.02	0.52	ปานกลาง

จากตาราง 10 แสดงว่า ครูศิลปะศึกษาที่ทำการสอนในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรศิลปะศึกษาด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

2.5 ค่าเฉลี่ยที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของครูศิลปะศึกษาที่ทำการสอนในโรงเรียนขนาดต่างกันทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ยดังแสดงในตาราง 11

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูศิลปะศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้หลักสูตรศิลปะศึกษารวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ความคิดเห็นของครูศิลปะศึกษาในโรงเรียน	\bar{X}	S	แปลความ
ขนาดใหญ่	2.93	0.55	ปานกลาง
ขนาดกลาง	2.89	0.61	ปานกลาง
ขนาดเล็ก	2.62	0.48	ปานกลาง

จากตาราง 11 แสดงว่า ครูศิลปะศึกษาที่ทำการสอนในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรศิลปะศึกษาทั้ง 4 ด้าน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

3. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของครูศิลปะศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมศิลปะศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนขนาดต่างกัน จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของครูศิลปะศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 180 คน เกี่ยวกับกิจกรรมการฯชั้นหลักสูตรศิลปะศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหาร ด้านการนิเทศ ด้านการสอน และด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม เมื่อเปรียบเทียบตามขนาดโรงเรียน ผลปรากฏดังนี้

3.1 เปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการฯชั้นหลักสูตรศิลปะศึกษาในด้านการบริหาร ของครูศิลปะศึกษาที่ทำการสอนในโรงเรียนขนาดต่างกัน ผลปรากฏดังแสดงในตาราง 12

ตาราง 12 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการฯชั้นหลักสูตรศิลปะศึกษาในด้านการบริหาร ของครูศิลปะศึกษาในโรงเรียนขนาดต่างกัน

Source	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	3.50	1.75	2.56
ภายในกลุ่ม	177	120.67	0.68	
รวม	179	124.17		

จากตาราง 12 แสดงว่า ครูศิลปะศึกษาที่ทำการสอนในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการฯชั้นหลักสูตรศิลปะศึกษาในด้านการบริหาร ไม่แตกต่างกัน

3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้หลักสูตร
ศิลปะศึกษาในด้านการนิเทศ ของครูศิลปะศึกษาที่ทำการสอนในโรงเรียนต่างกัน ผลปรากฏดังแสดง
ในตาราง 13

ตาราง 13 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้หลักสูตรศิลปะศึกษา
ในด้านการนิเทศ ของครูศิลปะศึกษาในโรงเรียนขนาดต่างกัน

Source	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	1.40	0.70	0.91
ภายในกลุ่ม	177	136.23	0.77	
รวม	179	137.63		

จากตาราง 13 แสดงว่า ครูศิลปะศึกษาที่ทำการสอนในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความ
คิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรศิลปะศึกษาในด้านการนิเทศ ไม่แตกต่างกัน

3.3 เปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการวิจัยหลักสูตรศิลปศึกษาในการสอน ของครูศิลปศึกษาที่ทำการสอนในโรงเรียนต่างกัน ผลปรากฏดังแสดงในตาราง 14

ตาราง 14 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการวิจัยหลักสูตรศิลปศึกษาในการสอน ของครูศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดต่างกัน

Source	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	5.25	2.62	6.40*
ภายในกลุ่ม	177	72.50	0.41	
รวม	179	77.75		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 แสดงว่า ครูศิลปศึกษาที่ทำการสอนในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิจัยหลักสูตรศิลปศึกษาในการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่เพื่อหาทราบว่าครูศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดใดบ้างที่มีความคิดเห็นต่างกัน ซึ่งปรากฏผลดังแสดงในตาราง 15

ตาราง 15 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการฯ ชั้นหลักสูตรศิลปศึกษาด้าน การสอนของครูศิลปศึกษานิ่งเรียนขนาดต่างกัน

ขนาดโรงเรียน	ขนาดโรงเรียน			
	\bar{X}	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		2.73	3.11	3.28
ขนาดเล็ก	2.73	-	0.39	0.55*
ขนาดกลาง	3.11		-	0.16*
ขนาดใหญ่	3.28			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 แสดงว่า ครูศิลปศึกษานิ่งเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ กิจกรรมการฯ ชั้นหลักสูตรศิลปศึกษาด้านการสอนสูงกว่าครูศิลปศึกษานิ่งเรียนขนาดเล็กอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูศิลปศึกษานิ่งเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็นต่อกิจกรรม การฯ ชั้นหลักสูตรศิลปศึกษาด้านการสอนสูงกว่าครูศิลปศึกษานิ่งเรียนขนาดกลางอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูศิลปศึกษานิ่งเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีความ คิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3.4 เปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้หลักสูตรศิลปศึกษาด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ของครูศิลปศึกษาที่ทำการสอนในโรงเรียนขนาดต่างกัน ผลปรากฏดังแสดงในตาราง 16

ตาราง 16 การวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้หลักสูตรศิลปศึกษาด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ของครูศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดต่างกัน

Source	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	1.54	0.77	2.26
ภายในกลุ่ม	177	61.72	0.35	
รวม	179	63.26		

จากตาราง 16 แสดงว่า ครูศิลปศึกษาที่ทำการสอนในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรศิลปศึกษาด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ไม่แตกต่างกัน

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของ ครุศิลป์ศึกษา เกี่ยวกับ กิจกรรมการใช้หลักสูตรศิลปศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 ด้านการบริหาร
- 1.2 ด้านการนิเทศ
- 1.3 ด้านการสอน
- 1.4 ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของ ครุศิลป์ศึกษา เกี่ยวกับ กิจกรรมการใช้หลักสูตรศิลปศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ตามขนาดของโรงเรียน 3 ขนาดคือ

- 2.1 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป
- 2.2 โรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียนตั้งแต่ 121-300 คน
- 2.3 โรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนตั้งแต่ 1-120 คน

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ครุศิลป์ศึกษา ในโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้หลักสูตรศิลปศึกษาในด้าน การบริหาร ต่างกัน

2. ครูศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการฯชั้นหลักสูตรศิลปศึกษานี้แตกต่างกัน
3. ครูศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการฯชั้นหลักสูตรศิลปศึกษานี้ในด้านสอนต่างกัน
4. ครูศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการฯชั้นหลักสูตรศิลปศึกษานี้ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมต่างกัน

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่เข้าในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ครูศิลปศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ประจำปีการศึกษา 2533 จากโรงเรียนจำนวนทั้งสิ้น 257 โรงเรียน และทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยสุ่มจำนวนตามขนาดของโรงเรียน 3 ขนาด คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 180 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 1 ฉบับ จำนวน 57 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการฯชั้นหลักสูตร 4 ด้านคือ การบริหาร การนิเทศ การสอน และบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม การฯชั้นแบบมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งแบบสอบถามนี้ได้ผ่านการวิเคราะห์คุณภาพจากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน และหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.97
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 180 ฉบับ โดยได้รับความอนุเคราะห์จากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ในการขอความร่วมมือจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอ ช่วยจัดส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง ตั้งแต่วันที่

26 กันยายน 2533 และผู้วิจัยรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง และทางไปรษณีย์ แบบสอบถาม
ที่ได้รับคืนทั้งหมด 180 ฉบับ มีความสมบูรณ์ทุกฉบับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างนำ
มาวิเคราะห์โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบ
เทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ตามขนาดของโรงเรียน โดยการวิเคราะห์
ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) โดยการหาค่า F-test
และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้หลักสูตรศิลปศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
เมื่อพิจารณาโดยรวม ครูศิลปศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา
จังหวัดนครปฐม มีความคิดเห็นต่อกิจกรรมการใช้หลักสูตรทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อ
พิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ความคิดเห็นในด้านการบริหาร ด้านการสอน และด้านบรรยากาศ
และสิ่งแวดล้อม โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านกรณีเหตุมีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ใน
ระดับน้อย และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านเป็นรายข้อ ผลสรุปดังนี้

1.1 ด้านการบริหาร ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้หลักสูตร
ศิลปศึกษาในด้านการบริหารในระดับปานกลางและน้อยดังนี้ ความคิดเห็นในระดับปานกลาง 10 ข้อ
ได้แก่ ได้รับการส่งเสริมให้ทำงานอย่างเต็มความสามารถ ได้รับการสนับสนุนด้านบุคลากรใน
โรงเรียนในการจัดกิจกรรมศิลปศึกษา ผู้บริหารดูแลติดตามผลการเรียนการสอน ผู้บริหารให้ความสำคัญ
สำคัญแก่วิชาศิลปศึกษา ผู้บริหารให้ความสำคัญแก่วิชาศิลปศึกษา ผู้บริหารให้ความสำคัญในการ
ปฏิบัติงาน ผู้บริหารให้ความช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมศิลปศึกษา ผู้บริหารให้คำแนะนำเมื่อเกิด
ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารมีส่วนร่วมสร้างความเข้าใจอันดีกับผู้ปกครอง ผู้บริหารคอย
ควบคุมดูแลให้การเรียนการสอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ส่วนความคิดเห็นในระดับน้อย 4 ข้อ ได้แก่ การบริการในด้านเอกสาร

ประกอบหลักสูตร การบริการด้านสื่อและวัสดุอุปกรณ์การสอนศิลปศึกษา การสนับสนุนด้านงบประมาณ
สำหรับจัดกิจกรรมศิลปศึกษา และการสนับสนุนให้ศิษย์อบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการสอน
ศิลปศึกษา

1.2 ด้านการนิเทศ ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการวิจัยหลักสูตร

ศิลปศึกษาในด้านการนิเทศอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ

1.3 ด้านการสอน ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการวิจัยหลักสูตร

ศิลปศึกษาในด้านการสอนในระดับปานกลาง มาก และน้อย ดังนี้ ความคิดเห็นในระดับมาก 2 ข้อ

ได้แก่ ครูสามารถสอนให้นักเรียนรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และครูสามารถสอนให้นักเรียนรู้จักเก็บ

เครื่องมือ เครื่องใช้หลังจากปฏิบัติงานศิลปศึกษาจนเป็นกิจนิสัยได้ ความคิดเห็นในระดับปานกลาง

11 ข้อ ได้แก่ ครมมีความรู้เกี่ยวกับการสอนเรื่องการเขียนภาพระบายสี การปั้นแกะสลัก การพิมพ์

การออกแบบสร้างสรรค์เศษวัสดุ การรู้จักคุณค่าทางศิลปะ ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ศิลปศึกษาตามหลักสูตรภายในเวลาที่กำหนด ครูสามารถสร้างเครื่องมือในการวัดผลประเมินผลทาง

ศิลปศึกษาได้ ครูสามารถสร้างความมั่นใจแก่นักเรียนในการแสดงออกในงานศิลปะของตน อธิบาย

ผลงานของตน วิเคราะห์งานของตนและเพื่อน ๆ ได้ และรู้จักนำศิลปะศึกษาไปประยุกต์ใช้กับวิชาอื่น ๆ

ได้ และความคิดเห็นในระดับน้อย 1 ข้อคือ ครมมีความรู้เกี่ยวกับการสอนเรื่องการสานและปักทอ

1.4 ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม

การวิจัยหลักสูตรศิลปศึกษาในด้านการบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ปานกลาง และน้อย ดังนี้

ความคิดเห็นในระดับมาก 6 ข้อ ได้แก่ ห้องเรียนสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย นักเรียนมีความ

กระตือรือร้นในการเรียนศิลปศึกษา นักเรียนพึงพอใจกับผลงานศิลปะของตน บรรยากาศในการเรียน

การสอนศิลปศึกษามีความเป็นกันเอง สนุกสนาน บรรยากาศในการเรียนการสอนเปิดโอกาสให้

นักเรียนได้แสดงออกอย่างอิสระเสรี และความสัมพันธ์ของครูผู้สอนและนักเรียนมีความใกล้ชิดสนิท

สนม ความคิดเห็นในระดับปานกลาง 8 ข้อ ได้แก่ ห้องเรียนมีเนื้อที่สำหรับให้นักเรียนเคลื่อนไหว

ในการทำงานศิลปะได้อย่างคล่องตัว อุปกรณ์ในห้องเรียนสามารถเคลื่อนย้ายได้โดยสะดวกตาม

ลักษณะของกิจกรรมการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนอยู่ในสภาพพร้อมใช้

สื่อการเรียนมีลักษณะสอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมที่จะสอน มีบริเวณสำหรับติดตั้งแสดงผลงาน
 ของนักเรียนอย่างเหมาะสม ครูอื่น ๆ ในโรงเรียนให้ความร่วมมือเป็นอันดับในการจัดกิจกรรม
 ศิลปศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนให้ความร่วมมือเป็นอันดับในการจัดกิจกรรมศิลปศึกษา และนักเรียนมี
 ส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปศึกษา และความคิดเห็นในระดับน้อย 1 ข้อคือ
 มีวัสดุอุปกรณ์สำหรับปฏิบัติงานศิลปะเพียงพอแก่ความต้องการ

2. ความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนหลักสูตรศิลปศึกษาชั้นประถม
 ศึกษปีที่ 6 ทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน เมื่อพิจารณาโดยรวมครูศิลปศึกษา
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีความ
 คิดเห็นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่าครูในโรงเรียนทุกขนาด
 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรศิลปศึกษาในด้านการบริหาร การสอน และด้านบรรยากาศ
 และสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง และครูในโรงเรียนทุกขนาดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม
 การใช้หลักสูตรศิลปศึกษาในด้านการนิเทศอยู่ในระดับน้อย

3. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาที่มีต่อกิจกรรม
 การใช้หลักสูตรศิลปศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนขนาดต่างกัน ครูศิลปศึกษาในโรงเรียน
 ขนาดต่างก็มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้หลักสูตรศิลปศึกษาในด้านการบริหาร ด้านการ
 นิเทศ และด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1
 ข้อ 2 และข้อ 4 ส่วนด้านการสอนนั้นครูศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดต่างก็มีความคิดเห็นแตกต่าง
 กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 3 เมื่อทดสอบความ
 ต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ พบว่าครูศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ
 กิจกรรมการใช้หลักสูตรศิลปศึกษาในด้านการสอนสูงกว่าครูศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก และ
 ครูศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้หลักสูตรศิลปศึกษาสูงกว่า
 ครูศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดกลาง ส่วนครูศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมี
 ความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้หลักสูตรศิลปศึกษา ของครูศิลปศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม เมื่อพิจารณาความคิดเห็นโดยส่วนรวม พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.86 หมายความว่า ความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการใช้หลักสูตรศิลปศึกษาอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ (ค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง 2.50 - 3.49) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าครูมีความคิดเห็นว่าการใช้หลักสูตรนั้นอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจเท่าที่ควร ทั้งนี้สอดคล้องกับ มริน พิสุทธิรัตนานนท์ (2532 : 54) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องทัศนคติของครูสอนศิลปศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ต่อพฤติกรรมการสอนศิลปศึกษา ตามหลักสูตรศิลปศึกษา พุทธศักราช 2521 ซึ่งจากผลการสำรวจความคิดเห็นของครูในด้านปัญหาและอุปสรรค พบว่าครูมีปัญหาและอุปสรรคในทัก ๆ ด้าน ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการใช้หลักสูตรได้แก่ การเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ การชี้แผนการสอน และ เอกสารประกอบหลักสูตร การสอน การวัดผลประเมินผล และสถานที่เรียน

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของครูศิลปศึกษานในแต่ละด้าน พบรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ด้านการบริหาร จากผลการวิจัยพบว่า ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้หลักสูตรศิลปศึกษาด้านการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง และน้อย สำหรับความคิดเห็นในระดับน้อยนั้น เรียงลำดับจากน้อยที่สุดไปมากคือ การสนับสนุนด้านงบประมาณสำหรับจัดกิจกรรมศิลปศึกษา การสนับสนุนให้ศึกษาอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการสอนศิลปศึกษา การบริการในด้านสื่อและวัสดุอุปกรณ์การสอนศิลปศึกษา และการบริการในด้านเอกสารประกอบการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรมวิชาการ (2532 : บทคัดย่อ) ที่ว่าผู้บริหารหลายระดับขาดความสนใจที่จะสนับสนุนการใช้หลักสูตรเท่าที่ควร และดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์ (2524 : 141 - 142) ศึกษาความคิดเห็นของครูผู้นำหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยฯ พบว่าเอกสารและสื่อการเรียนมีน้อย และครูใหญ่ไม่ค่อยส่งเสริมให้ครูทำงานเต็มความสามารถ

การบริหารหลักสูตรภายในโรงเรียนนั้น นับเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งจัดเตรียมเอกสารและสื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรไว้สำหรับครู (ไพฑูริย์ เจริญพันธุ์วงศ์, 2529 : 105) ทั้งนี้เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปได้อย่างดี แต่จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณและการเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการสอนศิลปศึกษาน้อย และขาดการบริการในด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเอกสารประกอบหลักสูตรศิลปศึกษา ซึ่งอาจเป็นผลจากการที่ผู้บริหารมองเห็นความสำคัญต่อวิชาในกลุ่มทักษะมากกว่า เพราะเห็นผลสัมฤทธิ์ชัดเจนกว่า จึงมองข้ามความสำคัญของศิลปศึกษา เมื่อจัดสรรงบประมาณหรือให้การสนับสนุนต่าง ๆ ก็มักจะพิจารณาจัดให้ศิลปศึกษาเป็นอันดับหลัง

2. ด้านการนิเทศ จากผลการวิจัยพบว่า ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้หลักสูตรศิลปศึกษาในด้านการนิเทศอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ ($\bar{X} = 2.25$) แสดงให้เห็นว่าศึกษานิเทศก์มีการนิเทศทางศิลปศึกษาน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์ (2524 : 142) ที่ศึกษาพบว่าศึกษานิเทศก์ให้การนิเทศการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรีในระดับน้อยเช่นเดียวกัน ทั้งนี้มีเหตุผลอ้างอิงจากงานวิจัยของ สมจิตร อุดม (2532 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง และพบว่าผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศขาดการประสานงานที่ดีต่อกัน อีกทั้งยังมีรายงานของกรมวิชาการ (2531) ยืนยันว่า ศึกษานิเทศก์ในงานประถมศึกษายังไม่เพียงพอ ดังนั้นงานนิเทศในโรงเรียนระดับประถมศึกษาจึงคงมีน้อยไม่ทั่วถึง ศึกษานิเทศก์อำเภอยังไม่มีความเข้าใจหลักสูตรเพียงพอ และไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับอำเภอเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาศิลปศึกษาเป็นวิชาที่ผู้บริหารหลายระดับไม่เห็นความสำคัญดังที่ได้กล่าวมาแล้ว จึงทำให้การนิเทศทางศิลปศึกษาอยู่ในระดับต่ำ

3. ด้านการสอน จากผลการวิจัยพบว่า ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้หลักสูตรศิลปศึกษาในด้านการสอนอยู่ในระดับมาก ปานกลาง และน้อย เมื่อพิจารณาในรายละเอียดจะสังเกตเห็นได้ว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการสอนของครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.11$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญยัง หมั่นดี (2532 :

50) ที่ศึกษาพบว่า ความรู้ความสามารถด้านการสอนของครูศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน สำหรับข้อที่ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นในระดับมาก 2 ข้อ ได้แก่ ครูสามารถสอนให้นักเรียนรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และครูสามารถสอนให้นักเรียนรู้จักเก็บเครื่องมือเครื่องใช้หลังจากปฏิบัติงานศิลปศึกษาจนเป็นกิจนิสัยได้

สำหรับความคิดเห็นข้อที่อยู่ในระดับน้อย 1 ข้อ ได้แก่ ครูมีความรู้เกี่ยวกับการสอนเรื่อง การสานและถักทอ ในส่วนนี้ก็ปรากฏว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญยัง หมั่นดี (2532 : 48) ซึ่งพบว่าครูศิลปศึกษาในจังหวัดสุรินทร์มีความรู้เกี่ยวกับการสานถักทอด้วยวัสดุจำพวกเส้นใยเกิด ลวดลายแบบต่าง ๆ อยู่ในระดับน้อยเช่นกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะเรื่อง การสานและถักทอนั้น จัดเป็นงานศิลปะประเภทศิลปะหัตถกรรม ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยทักษะความชำนาญในด้านนี้โดยเฉพาะ แม้ครูที่จบมาทางศิลปะหรือศิลปศึกษาโดยตรง ก็อาจไม่มีความถนัดในด้านนี้ จึงทำให้ผลของความคิดเห็นปรากฏออกมาดังกล่าว ซึ่งในหลักสูตรฯหม่อมบัวปรับปรุง พุทธศักราช 2533 ก็ได้ตัดเนื้อหา การสอนและถักทอออกไป แต่เป็นด้วยเหตุผลที่ว่า มีเนื้อหาซ้ำซ้อนกับกลุ่มการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพ (กรมวิชาการ, 2531 : 88)

4. ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม จากผลการวิจัยพบว่าครูศิลปศึกษามีความคิดเห็น เกี่ยวกับกิจกรรมการใช้หลักสูตรศิลปศึกษาด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับน้อย ปานกลาง และมาก ความคิดเห็นโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก ($\bar{X} = 3.25$) แสดงว่าในด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมนี้เป็นด้านที่ครูศิลปศึกษามีความรู้สึกว่ามีปัญหาน้อยที่สุด ในจำนวนข้อคำถามทั้งหมด ข้อที่ครูมีความคิดเห็นในระดับน้อยมีเพียง 1 ข้อ ได้แก่ มีวัสดุอุปกรณ์สำหรับปฏิบัติงานศิลปะ เพียงพอแก่ความต้องการ ($\bar{X} = 2.41$) ซึ่งสืบเนื่องมาจากการที่ครูศิลปศึกษาได้รับบริการในด้านสื่อและวัสดุอุปกรณ์การสอนศิลปศึกษาน้อย ดังนั้นในการปฏิบัติงานศิลปะ ครูศิลปศึกษาจึงมีความเห็นว่าวัสดุอุปกรณ์มีไม่เพียงพอแก่ความต้องการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์ (2524 : 150) ที่ศึกษาพบว่า ครูศิลปศึกษามีปัญหาในด้านสื่อการเรียนศิลปศึกษา

ผลของการศึกษาคำความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้หลักสูตรศิลปศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน 3 ขนาดคือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และ ขนาดเล็ก เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นในแต่ละด้าน พบว่าครูศิลปศึกษาในโรงเรียน

ทั้ง 3 ขนาดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเดียวกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นในแต่ละด้าน จะพบว่า มีทั้งแตกต่างและไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ ในด้านการบริหาร ด้านการนิเทศ และด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ผลปรากฏว่าครูศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ว่าครูศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมในด้านการบริหาร ด้านการนิเทศ ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ต่างกัน แต่ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์ (2524 : 144) ซึ่งได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้นำหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ไปชี้ โดยแยกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ครูในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ในหมวดการบริหารและการบริการหลักสูตรไม่แตกต่างกัน ซึ่งอาจเป็นเพราะกิจกรรมการใช้หลักสูตรในด้านการบริหาร ด้านการนิเทศ และด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ไม่ได้เป็นกิจกรรมการนำหลักสูตรไปใช้โดยตรง แต่เป็นกิจกรรมที่สนับสนุนการใช้หลักสูตร ซึ่งในปัจจุบันโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่น้อย ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ มีสภาพไม่แตกต่างกันมากนัก เนื่องจากมีการจัดการบริหารในรูปแบบของกลุ่มโรงเรียน ซึ่งตามระเบียบคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน ประกอบด้วย ครูใหญ่ อาจารย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนทุกโรงเรียน ภายในกลุ่มเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และข้าราชการครูที่เป็นผู้สอน จำนวนกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการโดยตำแหน่ง คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนนี้มีหน้าที่ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ สนับสนุน ทั้งในทางกำลังงาน และกำลังความคิด เพื่อให้การปรับปรุงส่งเสริมโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ งานวิชาการ งานอาคารสถานที่ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม, 2524 : 121) การปฏิบัติงานในลักษณะนี้ ทำให้เห็นแต่ละโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ดังนั้นสภาพในด้านการบริหาร ด้านการนิเทศ และด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนทุกขนาดจึงไม่แตกต่างกันมากนัก เป็นผลให้ความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาที่มีต่อกิจกรรมในด้านต่าง ๆ

ดังกล่าวไม่แตกต่างกัน ส่วนในด้านการสอนนั้น ถึงแม้ว่าจะมีการดำเนินงานในลักษณะของกลุ่มโรงเรียนที่มีผลให้กิจกรรมในด้านต่าง ๆ หลายด้านมีสภาพใกล้เคียงกันก็ตาม แต่จากสภาพทั่วไปโดยปกติจะพบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ส่วนมากจะตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนที่มีความเจริญ ทำให้นักเรียนมีความพร้อมในด้านปัจจัยและโอกาสมากกว่าโรงเรียนในขนาดกลางและขนาดเล็ก ซึ่งมักจะตั้งอยู่ในชนบทที่ห่างไกล ครูจึงสามารถสอนได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพมากกว่าครูศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ดังนั้นจึงทำให้ครูศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตรศิลปศึกษาด้านการสอนสูงกว่าครูศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตรศิลปศึกษา เพื่อที่จะได้ข้อมูลมาเสนอต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับต่าง ๆ เพื่อประกอบการพิจารณาหาแนวทางแก้ปัญหาดังกล่าวได้อย่างถูกต้องตรงกับสภาพที่เป็นจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันเป็นช่วงระยะเวลาที่กำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตร การศึกษาด้านเรื่องกิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตร ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สนับสนุนการเรียนรู้หลักสูตรให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายของหลักสูตรที่วางไว้ จะเป็นข้อมูลที่น่าไปสู่การปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตรในด้านต่าง ๆ ที่มีลักษณะสอดคล้องกับแนวทางของหลักสูตรที่พึงประสงค์ได้ จากข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา เมื่อผ่านขั้นตอนการปรับปรุงเนื้อหาและโครงสร้างของหลักสูตรโดยสมบูรณ์แล้ว น่าที่จะพิจารณาสถานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้
 - 1.1 ควรจะได้มีการทบทวนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรศิลปศึกษาให้ชัดเจน เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารยังให้การสนับสนุนด้านงบประมาณเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมศิลปศึกษา การส่งเสริมให้ครูศิลปศึกษาได้รับการพัฒนาตนเอง และการบริการในด้านสื่อและวัสดุประกอบการเรียนการสอนในระดับน้อย รวมทั้งความคิดเห็นจากการนิเทศของศึกษานิเทศก์ที่มีต่อวิชาศิลปศึกษา ยังอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ จึงควรเน้นที่ผู้บริหารทุกระดับให้ตระหนักถึง

คุณค่าและความสำคัญของศิลปะศึกษา และสามารถถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ครูผู้สอน
ได้ดีด้วย

1.2 จากผลการวิจัยพบว่าครูศิลปะศึกษามีความเห็นเกี่ยวกับการให้บริการในด้าน
เอกสารประกอบหลักสูตร สื่อ และวัสดุอุปกรณ์การสอนศิลปะศึกษาอยู่ในระดับน้อย ดังนั้นจึงควรที่จะ
ปรับปรุงด้านเอกสาร สื่อ และวัสดุอุปกรณ์ สำหรับการเรียนการสอนศิลปะศึกษาให้เหมาะสม และมี
รายละเอียดเพียงพอที่จะทำให้ครูศิลปะศึกษาสามารถนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ แม้ว่าจะไม่ได้มีความรู้ทางศิลปะหรือศิลปะศึกษามาก่อนก็ตาม

1.3 จากผลการวิจัยเกี่ยวกับขนาดโรงเรียนที่พบว่าครูศิลปะศึกษานำโรงเรียนขนาด
ใหญ่มีความคิดเห็นต่อกิจกรรมการเรียนหลักสูตรด้านการสอน กับครูศิลปะศึกษานำโรงเรียนขนาดกลาง
และขนาดเล็ก แสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำในการใช้หลักสูตร จึงควรพิจารณาหาทางช่วยเหลือ
และสนับสนุนเป็นพิเศษในด้านการจัดงบประมาณและจัดการศึกษาอบรมความรู้และทักษะในการจัด
การเรียนการสอนศิลปะศึกษาให้แก่ครูศิลปะศึกษาที่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก เพื่อ
คุณภาพการเรียนการสอนศิลปะศึกษานำโรงเรียนทุกขนาดมีระดับใกล้เคียงกัน

2. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานำโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ควรพิจารณาในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 จากผลการวิจัยพบว่าครูศิลปะศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศจาก
ศึกษานิเทศก์อยู่ในระดับน้อยทุกด้าน จึงสมควรที่จะจัดหาแนวทางส่งเสริมให้ศึกษานิเทศก์เข้ามา
มีบทบาท และมีส่วนร่วมกิจกรรมกับครูศิลปะศึกษาให้มากขึ้น เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดี
ระหว่างครูศิลปะศึกษากับศึกษานิเทศก์

2.2 ในด้านที่เกี่ยวกับสื่อและเอกสารประกอบหลักสูตรนั้น จากผลการวิจัยพบว่า
ครูศิลปะศึกษามีความเห็นว่าเป็นการให้บริการในระดับน้อย ไม่เพียงพอแก่ความต้องการ ซึ่งเป็นผลจาก
การกระจายโอกาสทำได้ไม่ทั่วถึง ดังนั้นจึงควรจะมีการรวบรวมสื่อและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
กับการใช้หลักสูตรศิลปะศึกษาและจัดกิจกรรม เช่น การอบรมหรือสัมมนา เพื่อให้ครูมีความรู้ในการที่
จะนำไปใช้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 จากผลการวิจัยที่พบว่าครูศิลปศึกษามีความเห็นว่าการสนับสนุนให้ศึกษาอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการสอนศิลปศึกษา จึงควรส่งเสริมให้มีการจัดอบรมเกี่ยวกับความรู้และทักษะในการสอนศิลปศึกษาแก่ครูศิลปศึกษาเป็นระยะ ๆ ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมศิลปศึกษาเป็นกิจกรรมที่มีแนวทางกว้างขวาง และมีการเคลื่อนไหวอยู่เสมอไม่หยุดนิ่ง ไม่ว่าจะเป็นในด้านของเทคนิค วิธีการ วัสดุอุปกรณ์หรือแนวคิดใหม่ ๆ เพื่อให้ครูศิลปศึกษาได้มีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถในการสอน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับจัดการเรียนการสอน เช่น ผู้บริหาร นักเรียน ผู้ปกครอง เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีน้ำหนักมากขึ้น
2. ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาในระดับชั้นอื่น ๆ ด้วย เพื่อนำผลมาอภิปรายพิจารณาประกอบกัน
3. ควรศึกษาเพื่อพัฒนาในด้านสื่อ และเอกสารประกอบการเรียนการสอนศิลปศึกษาตามเนื้อหาของหลักสูตร เพื่อให้สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพสนองความต้องการของครูศิลปศึกษา
4. ควรศึกษาผลการใช้หลักสูตรฉบับปรับปรุงที่กำลังอยู่ในการเรียนร่วมพัฒนา เพื่อเปรียบเทียบกับหลักสูตรฉบับเดิม
5. เมื่อใช้หลักสูตรฉบับใหม่ พุทธศักราช 2533 ไปได้ระยะหนึ่งพอสมควรแล้ว ควรมีการศึกษารายละเอียดในประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร เพื่อหาจุดบกพร่องและหาแนวทางปรับปรุงแก้ไข

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจนา เกียรติประวัตติ. วิธีการสอนทั่วไป : เอกสารประกอบการสอนศึกษา 361. ภาควิชา
หลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
 ม.ป.ป.
- การประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม, สำนักงาน. เอกสารรายงานจัดการประถมศึกษาของสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ปี 2524. กรุงเทพฯ : วิตดอร์เฟาเวอร์ พอยท์
จำกัด, 2524.
- กิริติ ศรีวิเชียร. "ความเป็นมาและโฉมหน้าใหม่ของหลักสูตรประถมศึกษา 2521," ใน
หลักสูตรประถมศึกษา 2521 ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. หน้า 1-28. กรุงเทพฯ : บริษัท
สารมวลชน, 2520.
- จิกรวิท ประवालพุกษ์ และสมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. การประเมินขั้นเรียน. กรุงเทพฯ :
วัฒนาพานิช, 2523.
- ภิกศล กุหลอย. "ครุศิลป์กับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์," ใน ครุศิลป์ 3. หน้า 72-
77. กรุงเทพฯ : บริษัทนาวกนก จำกัด, 2531.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การสำรวจสภาวะทางการศึกษาของประชาชน.
กรุงเทพฯ : กองแผนงานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2526.
- _____ . คู่มือการบริหารงานในหน้าที่หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2525.
- _____ . บทสรุปรวมผลงานวิจัยทางการศึกษา เล่ม 1. กรุงเทพฯ : กองวิจัยการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2525.
- _____ . รายงานผลการวิจัยและโครงการวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษา จังหวัด
นครปฐม 2525-2529. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม, 2526.
- จักร ดิริพานิช. "สอนศิลปะสู่แนวทางพัฒนาประเทศ," ใน คุรุปริทัศน์. 10 : 34-43;
กรกฎาคม 2528.

- จารุวรรณ ศิลปรัตน์. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาของ
ผู้บริหารการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2524. อัดสำเนา.
- ชมพันธ์ กฤษร ฌ อยุธยา. เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน, 2530. อัดสำเนา.
- ชาลิต ดาบแก้ว และสุภาวดี เหมทานนท์. วิธีสอนศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์,
2525.
- ชาอุชัย ศรีไสยเพชร. หลักสูตรและแบบเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พิทักษ์
อักษร, 2525.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. เทคนิคการวิจัยสถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล,
2525.
- ดารารัตน์ อภัยพยัคฆ์. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด
ราชบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2524. อัดสำเนา."
- ทินกร บัวพล. "คุณค่าแท้ของศิลปศึกษา," ใน ครุศิลป์ 3. หน้า 64-70. กรุงเทพฯ :
บริษัทนานก จำกัด, 2531.
- ธเนศ ชำเกิด. "การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน," ใน สารพัฒนาหลักสูตร.
96; มีนาคม 2533.
- ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล. การพัฒนาหลักสูตรจากแนวคิดสู่ปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต,
2529.
- ธีระ รุญเจริญ. การเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.
- อัมระศักดิ์ หมั่นจันทร์. "บรรยากาศของห้องเรียนกับการเรียนรู้ของนักเรียน," ใน ข่าวสาร
วิจัยการศึกษา. 10-13; พฤศจิกายน-ธันวาคม 2532.
- นิรมล ตีรณสาร สวัสดิบุตร. ศิลปศึกษากับครูประถม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตีรณสาร, 2525.

- บุญฤทธิ์ ดงดาพีช. การผลิตสื่อการสอน. กรุงเทพฯ : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526.
- บุญยัง หมั่นดี. การศึกษาคุณลักษณะของครูผู้สอนศิลปะศึกษาระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุรินทร์. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- บุญเลิศ จันทศิริ. การนิเทศภายในโรงเรียน. นครปฐม : หน่วยงานศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม, 2529.
- บำรุง กลัดเจริญ. วิธีสอนทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์แสง, 2527.
- ประภัก รัตนสุวรรณ. การวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- "ประเมินผลหลักสูตร 31 ต้องปรับอีกมาก," ไทยรัฐ. 19 สิงหาคม 2532. หน้า 9.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2530. อัดสำเนา.
- พะยอม แก้วกำเนิด. หลักการของหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2533.
- พิตร ทองชั้น. หลักการวัดผล. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2524.
- พิสิฐ พิชยานนท์. การบริหารโรงเรียนกับชุมชน. นครปฐม : แผนกบริการกลาง สำนักงานอธิการบดี พระราชวังสนามจันทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2527. อัดสำเนา.
- ไพฑูริย์ เจริญพันธุ์วงศ์. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. ปรังตั้ง เฮ้าส์, 2529.
- มรินทร์ หิสุรัตน์รัตนานนท์. ทัศนคติของครูสอนศิลปะศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ต่อพฤติกรรมการสอนศิลปะศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.

- มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. หลักสูตรและโครงสร้าง : เอกสารประกอบการเรียนวิชาศิลป์ 512. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. สถิตวิทยาทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2522.
- เลิศ อานันท์. "ประสบการณ์จากการสอนศิลปะในชั้นประถมศึกษา," ใน เอกสารสัมมนา อาจารย์หัวหน้าหมวดศิลปศึกษา. หน้า 132. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรม การฝึกหัดครู, 2516.
- _____. ศิลปะในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กราฟิกอาร์ต, 2523.
- วัชรินทร์ วิฑิตดิษฐ์. "บทบาทของครูศิลปศึกษาในการเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่," ใน ศิลป์ 1. หน้า 21-24. กรุงเทพฯ : เจริญวิทยการพิมพ์, 2529.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. "การสอนศิลปศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรใหม่," ใน วารสารประชาศึกษา. 8 : 24-25; มีนาคม 2521.
- _____. พัฒนาหลักสูตรและการสอนมีติใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ๘เนศวรการพิมพ์, 2525.
- วิชาการ, กรม. รายงานการวิจัยเรื่องการวิจัยสังเคราะห์กระบวนการหลักสูตร. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2532.
- _____. รายงานการสัมมนาระดับชาติเรื่องหลักสูตรประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : กรม วิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2531.
- _____. เอกสารปรับปรุงหลักสูตร. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2533.
- _____. เอกสารเสริมความรู้สำหรับครูกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2527.
- วิเชียร เทียมเมือง. ปัญหาและความคิดเห็นของครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในการทดลอง ใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับร่างครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2518).
- _____. ปริชญานันท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อัดสำเนา.

วินัย วัฒนดี. "วัฏศิลป์ศึกษาเชิงการเรียนการสอน," ใน โลกศิลปะ. 2(1) : 66-60;
มกราคม-มีนาคม 2525.

_____. "ศิลปะศึกษา," ใน วารสารสารานุกรมศึกษาศาสตร์. หน้า 112-114. กรุงเทพฯ :
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.

วิรัตน์ คุ่มคำ. "จิตวิทยากับการศึกษาศิลปะระดับประถมศึกษา," ใน ครูศิลป์ 3. หน้า
94-101. กรุงเทพฯ : บริษัทนวกน ก จำกัด, 2531.

วิรัตน์ พิทยาพูนุญ. "กรวัตผลทางศิลปะศึกษา," ใน ศิลปะปริทัศน์ 81. หน้า 9-15.
อยุธยา : วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา, 2524.

วิรุณ ตั้งเจริญ. ศิลปะศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาสาร, 2526.

วิมล งามวิจิตรวงศ์. ปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 1 ในเขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2522. ยัดสำเนา.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. คู่มือการอบรมครูเรื่องการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศูนย์การทหารราบ, 2521.

_____. แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ครุสภา, 2525.

_____. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น,
2520.

_____. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) ฉบับ
ชี้แจงโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2532.

ศูนย์พัฒนาศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย, สำนักงาน. หน่วยการเรียนรู้การสร้างบรรยากาศ
ในห้องเรียน : เอกสารประกอบวิชาหลักการสอนและพัฒนาหลักสูตร สำหรับหลักสูตร
ฝึกหัดครูระดับปริญญาตรี ในโครงการปฏิบัติการฝึกหัดครู โครงการพัฒนาศึกษาอาเซียน.
กรุงเทพฯ : สำนักงานศูนย์พัฒนาศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย, 2528.

สงัด อุทรานันท์. ทฤษฎีหลักสูตร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2530.

- สมจิตร์ อุดม. สภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. "การวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา," ใน สรุปการอภิปรายเรื่องบนเส้นทางการพัฒนาศิลปศึกษา. หน้า 44-46. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- สังคม ทองมี. "การเรียนการสอนศิลปศึกษา," ใน สรุปการอภิปรายเรื่องบนเส้นทางการพัฒนาศิลปศึกษา. หน้า 23-29. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- สันต์ ธรรมบำรุง. หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร (เอกสารนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 260). กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2527.
- สุรัชทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมการสอนประถมศึกษา หน่วยที่ 8. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ยูนิเคิตีปรดักชั่น, 2524.
- สุนันท์ ศลภิสุม. การประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ม.ป.ป.
- สุลักษณ์ ศรีบุรี. "การวัดผลและประเมินผลทางศิลปศึกษา," ใน สรุปการอภิปรายเรื่องบนเส้นทางการพัฒนาศิลปศึกษา. หน้า 57-62. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- อารมย์ เพชรชื่น. การบริหารและการพัฒนาหลักสูตร เอกสารประกอบการสอนวิชาบริหาร 612. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, ม.ป.ป.
- อารี สุทธิพันธ์. "ศึกษาศิลปะและศิลปศึกษา," ใน สัจฉิวัตินิพนธ์การศิลปศึกษา ประสานมิตร'31. กรุงเทพฯ : ภาควิชาศิลปวัฒนธรรม คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.
- อำนาจ ช่างเรียน. พฤติกรรมผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร หลักการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2524. อัดสำเนา.

- Beauchamp, George A. Curriculum Theory. 4th ed. Itasca, Ill : F.E. Peacock, 1981.
- Burton, William H. and Leo J. Brueckner. Supervision : A Social Process. 3rd ed. New York : Appleton Century Company, 1955.
- Dorothy, McIlvain S. Art For Primary Grades. New York : G.P. Putnam's Sons, 1961.
- Good, Carter Victor. Dictionary of Education. 3rd ed. New York : McGraw-Hill, 1973.
- Saylor, John Galen. Curriculum Planning for Better Teaching and Learning. 4th ed. New York : Holt, Rinehart and Winston, 1981.
- Wiles, Kimball. Supervision for Better School. 3rd ed. Englewood Clifts : Prentics-Hall Inc., 1957.

ภาคผนวก

ฉำเนา

ที่ ศธ 1425/5130

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม

ศาลากลางจังหวัดนครปฐม 73000

24 กันยายน 2533

เรื่อง ขอดำเนินการขอความเห็นชอบแบบสอบถาม

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอทุกอำเภอ

ด้วย นางสาวสร้อยภา มีศิริ ปฏิบัติราชการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม และกำลังศึกษาในระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้รับอนุมัติให้ทำวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้หลักสูตรศิลปศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม" ซึ่งในการทำวิจัยครั้งนี้ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม แบบสอบถาม ในระหว่างเดือนตุลาคม 2533 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม พิจารณาแล้วเห็นควรให้ความอนุเคราะห์ตามสมควร

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และแจ้งสถานศึกษาในสังกัดให้ความร่วมมือต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) วีระ ดันตระกูล

(นายวีระ ดันตระกูล)

ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม

ฝ่ายบริหารงานทั่วไป

โทร. (034) 242285, 252931

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

26 กันยายน 2533

เรื่อง ขอดำเนินการตอบแบบสอบถาม

เรียน ครูผู้สอนศิลปศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถาม 1 ชุด
2. ซองพร้อมแสตมป์ 1 ชุด

ด้วยข้าพเจ้า นางสาวสร้อยฎา มณีศิริ ปฏิบัติราชการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม และกำลังศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้รับอนุมัติให้ทำวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้หลักสูตรศิลปศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม" ซึ่งในการทำวิจัยครั้งนี้ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากท่านในการแสดงความคิดเห็นอันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม

ดังนั้น จึงขอดำเนินการตอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งส่งคืนมายังข้าพเจ้าทางไปรษณีย์ ใตยซองที่แนบมาพร้อมกับแบบสอบถามนี้ ภายในระยะเวลาประมาณ 1 สัปดาห์ นับจากที่ท่านได้รับแบบสอบถาม จะเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

อนึ่ง ความคิดเห็นของท่านจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อการปฏิบัติงานของท่าน จึงขอกุณาจากท่านแสดงความคิดเห็นตามความรู้สึกที่เป็นจริง ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษายิ่งแท้จริง ขอขอบพระคุณในความร่วมมือจากท่านในครั้งนี้เป็นอย่างสูง

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวสร้อยฎา มณีศิริ)

แบบสอบถาม

ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการฯ ชั้นหลักสูตร ศิลปศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่า ท่านมีความคิดเห็นต่อข้อความในแต่ละข้อมากน้อยในระดับใด ตามความรู้สึกที่แท้จริงของท่าน และชี้เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่

- 1 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อข้อความนั้นในระดับน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อข้อความนั้นในระดับน้อย
- 3 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อข้อความนั้นในระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อข้อความนั้นในระดับมาก
- 5 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อข้อความนั้นในระดับมากที่สุด

หมายเหตุ โปรดเข้าใจว่ากิจกรรมแต่ละด้านนั้น หมายถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปศึกษาเท่านั้น

ตัวอย่าง

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5
0) นักเรียนมีความพร้อมในการเรียนศิลปศึกษา	✓				
00) ท่านได้รับความเอาใจใส่จากผู้บริหาร				✓	

คำอธิบาย จากตัวอย่างแสดงว่า

ในข้อ 0) ท่านมีความเห็นว่า นักเรียนที่สอนอยู่นั้นมีความพร้อมในการเรียนศิลปศึกษาในระดับน้อยที่สุด

ในข้อ 00) ท่านมีความเห็นว่า ท่าน (ในฐานะครูศิลปศึกษา) ได้รับความเอาใจใส่จากผู้บริหารโรงเรียนในระดับมาก

ด้านการบริหาร

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5
1. ท่านได้รับการบริการในด้านเอกสารประกอบการเรียนการสอนศิลปะศึกษา					
2. ท่านได้รับการบริการในด้านสื่อและวัสดุอุปกรณ์การสอนศิลปะศึกษา					
3. ท่านได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมศิลปะศึกษา					
4. ท่านได้รับการสนับสนุนให้ศึกษาอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการสอนศิลปะศึกษา					
5. ท่านได้รับการส่งเสริมให้ทำงานอย่างเต็มความสามารถ					
6. ท่านได้รับความสนับสนุนด้านบุคลากรในโรงเรียนในการจัดกิจกรรมศิลปะศึกษา					
7. ผู้บริหารดูแลติดตามผลการเรียนการสอนของท่าน					
8. ผู้บริหารให้ความสำคัญแก่วิชาศิลปะศึกษา					
9. ผู้บริหารให้ความร่วมมือกับท่านในการวางแผนการทำงาน					
10. ผู้บริหารให้กำลังใจแก่ท่านในการปฏิบัติงาน					
11. ผู้บริหารให้การช่วยเหลือท่านในการจัดกิจกรรมศิลปะศึกษา					
12. ผู้บริหารให้คำแนะนำเมื่อท่านเกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอนศิลปะศึกษา					
13. ผู้บริหารช่วยสร้างความเข้าใจอันดีกับผู้ปกครองเกี่ยวกับวิชาศิลปะศึกษา					
14. ผู้บริหารคอยควบคุมดูแลให้การเรียนการสอนของท่านเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร					

ด้านการนิเทศ
(จากศึกษานิเทศก์)

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5
1. ท่านได้รับคำแนะนำช่วยเหลือในด้าน การวางแผนการเรียน การสอน					
2. ท่านได้รับคำแนะนำช่วยเหลือในด้าน การใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ ประกอบการเรียนการสอน					
3. ท่านได้รับคำแนะนำช่วยเหลือในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน					
4. ท่านได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับเทคนิควิธีสอนใหม่ ๆ					
5. ท่านได้รับคำแนะนำงานการวิจัยคู่มือและ เอกสารประกอบหลักสูตร					
6. ท่านได้รับคำแนะนำช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน					
7. ท่านได้รับการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานปรับปรุง การเรียนการสอน					
8. ท่านได้รับคำแนะนำในด้านวิธีการวัดผลประเมินผล					
9. ท่านได้รับคำแนะนำในด้าน การสร้างเครื่องมือการวัดผล ประเมินผล					
10. ท่านได้รับการชี้แนะข้อบกพร่อง เพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไข การเรียนการสอน					
11. ศึกษานิเทศก์ติดตามปัญหาการเรียนการสอนของท่าน					
12. ศึกษานิเทศก์เอาใจใส่ต่อการทำงานของท่าน					
13. ศึกษานิเทศก์รายงานผลการนิเทศให้ท่านทราบ					
14. ศึกษานิเทศก์มีการติดต่อประสานงานกับทางโรงเรียน สม่ำเสมอ					

ด้านการสอน

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5
1. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการสอน เรื่องการเขียนภาพระบายสี					
2. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการสอน เรื่องการปั้นแกะสลัก					
3. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการสอน เรื่องการพิมพ์					
4. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการสอน เรื่องการสานและถักทอ					
5. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการสอน เรื่องการออกแบบสร้างสรรค์ เศษวัสดุ					
6. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการสอน เรื่องการรู้คุณค่าทางศิลปะ					
7. ท่านสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะศึกษาตาม หลักสูตรได้ภายในเวลาที่กำหนด					
8. ท่านสามารถสร้างเครื่องมือในการวัดผลประเมินผลทาง ศิลปะศึกษาได้					
9. ท่านสามารถสร้างความมั่นใจแก่นักเรียนในการแสดงออก งานศิลปะของตน					
10. ท่านสามารถสอนให้นักเรียนสามารถอธิบายผลงานของตนเองได้					
11. ท่านสามารถสอนให้นักเรียนวิจารณ์งานของตนและเพื่อน ๆ ได้					
12. ท่านสามารถสอนให้นักเรียนรู้จักนำศิลปะศึกษาไปประยุกต์ใช้กับ วิชาอื่น ๆ ได้					
13. ท่านสามารถสอนให้นักเรียนรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่นได้					
14. ท่านสามารถสอนให้นักเรียนรู้จักเก็บเครื่องมือเครื่องใช้และ สถานที่หลังจากปฏิบัติกิจกรรมศิลปะศึกษาจนเป็นกิจนิสัยได้					

ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5
1. ห้องเรียนมีเนื้อที่สำหรับนักเรียนเคลื่อนไหวในการทำงานศิลปะได้อย่างคล่องตัว					
2. อุปกรณ์ในห้องเรียนสามารถเคลื่อนย้ายได้โดยสะดวกตามลักษณะของกิจกรรมการเรียนการสอน					
3. ห้องเรียนสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย					
4. มีวัสดุอุปกรณ์สำหรับปฏิบัติงานศิลปะเพียงพอแก่ความต้องการ					
5. วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนอยู่ในสภาพพร้อมใช้					
6. สื่อการเรียนมีลักษณะสอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมที่จะสอน					
7. มีบริเวณสำหรับติดตั้งแสดงผลงานของนักเรียนอย่างเหมาะสม					
8. ครูอื่น ๆ ในโรงเรียนให้ความร่วมมือเป็นอันดีในการจัดกิจกรรมศิลปะศึกษา					
9. ผู้ปกครองนักเรียนให้ความร่วมมือเป็นอันดีในการจัดกิจกรรมศิลปะศึกษา					
10. นักเรียนแสดงอาการกระตือรือร้นในการเรียนศิลปะศึกษา					
11. นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะศึกษา					
12. นักเรียนมีพฤติกรรมแสดงว่าพึงพอใจกับผลงานศิลปะของตน					
13. บรรยากาศในการเรียนการสอนศิลปะศึกษามีความเป็นกันเองสนุกสนาน					
14. บรรยากาศในการเรียนการสอนศิลปะศึกษาเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างอิสระเสรี					
15. ความสัมพันธ์ของท่านและนักเรียนมีความใกล้ชิดสนิทสนม					

~~~~~

รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง

~~~~~

โรงเรียนขนาดใหญ่

อำเภอเมือง

1. อนุบาลนครปฐม
2. วัดดอนยายหอม
3. วัดธรรมศาลา
4. วัดเกาะวังไทร
5. บ้านหนองงูเหลือม
6. วัดลาดปลาเค้า
7. วัดทัพหลวง
8. วัดห้วยรัก
9. บ้านหนองกระโดน
10. วัดตะเนียงแตก
11. วัดม่วงดาราศ
12. วัดบางแหม
13. บ้านนาสร้าง
14. วัดสระกะเทียม
15. บ้านหนองปากโจง
16. วัดสามควายเผือก
17. บ้านต้นสำโรง

อำเภอกำแพงแสน

18. กำแพงแสน
19. วัดทะเลบก

20. วัดวังน้ำเขียว
21. วัดสระสี่มุม
22. วัดดอนเตาอิฐ
23. บ้านหนองพวงนก
24. บ้านยาง
25. บ้านอ้อกระทิง
26. วัดปลักไม้ลาย
27. วัดประชาราษฎร์บำรุง
28. วัดหนองศาลา
29. วัดหนองโพธิ์
30. วัดบ้านหลวง
31. วัดโคกพระเจดีย์
32. วัดศาลวัน
33. วัดบางพระ
34. วัดมะเกลือ
35. วัดศิระทอง
36. วัดท่าตำหนัก
37. วัดห้วยหลู
38. วัดสุวรรณาราม
39. วัดประชานาก
40. วัดห้วยตะโก
41. วัดกลางบางแก้ว
42. วัดจี้วราย

อำเภอคอนคม

อำเภอนครชัยศรี

อำเภอบางเลน

43. บ้านบางเลน
44. ตลาดรางกระทุ่ม
45. วัดโพงลาดสวาย
46. วัดศิลามูล
47. บ้านประตูน้ำพระพิมล
48. วัดบางปลา

อำเภอสำหพราน

49. วัดท่าพูด
50. วัดปรืดาราม
51. วัดสรรเพชญ์
52. บ้านสามพราน
53. วัดวังน้ำขาว
54. บ้านกระทุ่มล้ม
55. วัดหอมเกร็ด

เรียง เรียงขนาดกลาง

อำเภอเมือง

1. บ้านทุ่งน้อย
2. วัดหนองดินแดง
3. วัดท่ารี
4. บ้านลำท่าพร
5. วัดศรีวิสารวาจา
6. วัดพิชัยท่าหว้า
7. วัดลาดหญ้าแพรก
8. หลวงพ่อแช่มวัดตาก้อง
9. บ้านบ่อพลับ
10. บ้านไร่ต้นสำโรง
11. บ้านรางมะเดื่อ
12. บ้านหนองขาหย่าง

อำเภอกำแพงแสน

13. วัดปฐมทองสุทธาราม
14. วัดบ่อน้ำจืด
15. วัดท่าเสา
16. บ้านรางอีเม็ย
17. บ้านหนองเขมร
18. บ้านบ่อน้ำพุ
19. บ้านห้วยดำน
20. วัดกำแพงแสน
21. วัดสองห้อง
22. วัดโพธิ์งาม
23. บ้านหนองกร่าง

24. บ้านสระน้ำส้ม
25. วัดสระพัง
26. บ้านหนองโสน
27. วัดลาดหญ้าไทร
28. วัดทุ่งกระพังโหม
29. วัดห้วยผักชี
30. บ้านสามัคคี
31. บ้านหนองไม้งาม
32. บ้านหลักเมตร
33. บ้านไผ่ล้อม
34. วัดหนองจิก
35. วัดราชสุวรรณาราม
36. บ้านหนองขาม
37. บ้านบัวแดง
38. บ้านดอนซาก
39. บ้านคลองตัน
40. บ้านห้วยขวาง
41. วัดสระสี่เหลี่ยม
42. วัดทุ่งสี่หลาง
43. ละเียดอุปถัมภ์
44. บ้านสามแก้ว
45. บ้านแหลมกระเจา
46. บ้านใหม่
47. วัดสว่างอารมณ์
48. วัดทุ่งน้อย

อำเภอดอนตูม

อำเภอนครชัยศรี

49. วัดน้อย
50. วัดไทยवास
51. คลองทางหลวง
52. วัดกกตาล
53. บุญศรีสวัสดิ์
54. บ้านคลองมหาสวัสดิ์
55. วัดโคกเขมา
56. วัดใหญ่สุคนธาราม
57. บ้านคลองสว่างอารมณ์
58. วัดสำโรง
59. บ้านคลองโยง
60. วัดกลางครุเวียง
61. วัดกลาง
62. บ้านลานแหลม
63. บ้านห้วยกรด
64. วัดพุทธธรรมรังสี
65. บ้านคลองบางกระจัน
66. วัดเสกียรรัตนาราม
67. บ้านห้วยพลู
68. วัดแม่ขี้ช้าง
69. วัดลานคา
70. วัดเกษตราราม
71. วัดดอนยอ
72. วัดราษฎร์สามัคคี
73. วัดเกาะแรด

อำเภอบางเลน

74. วัดรางกำหยาด
75. วัดบัวห้วย
76. วัดบางภาษี
77. วัดพระมอพิสัย
78. ตลาดเจริญสุข
79. วัดบางน้อยใน
80. บ้านไผ่ล้อม
81. วัดไผ่สามตำลึง
82. บ้านหนองปรังกาอุจนา
83. ไทยรัฐวิทยา 4
84. บ้านไผ่ดอกบัว
85. บ้านคลองงาหม่
86. วัดเทียนดัด
87. วัดบางช้างใต้
88. บ้านหัวอ่าว
89. วัดอ้อมใหญ่
90. บ้านพาดหมอน
91. บ้านฉาง
92. วัดทรงคนอง
93. บ้านดง เกตุ
94. บ้านเพลินวัฒนา
95. บ้านหอมเกร็ด
96. วัดเดชานุสรณ์
97. บ้านท่าตลาด
98. บ้านบางม่วง
99. บ้านตากแดด

อำเภอสามพราน

โรงเรียนขนาดเล็ก

<u>อำเภอเมือง</u>	1. วัดรางปลาหมอ
	2. บ้านทุ่งหัวพรหม
	3. วัดดอนเสาเกียด
	4. บ้านห้วยชัน
	5. วัดดอนขนาด
<u>อำเภอกำแพงแสน</u>	6. บ้านทุ่งขี้าย
	7. บ้านห้วยรางเกตุ
	8. บ้านหนองพงเล็ก
	9. เมืองเก่ากำแพงแสน
<u>อำเภอดอนตูม</u>	10. บ้านปากหว่า
	11. บ้านหนองบอน
	12. บ้านรากมุก
<u>อำเภอบางเลน</u>	13. วัดเวฬุวนาราม
	14. วัดโพธิ์กระเช้
	15. บ้านรางกระท่อม
	16. บ้านแม่หลวง
	17. วัดมาสุการาม
	18. บ้านคลองนกกระทิง
	19. วัดลัญจิวาราม
	20. วัดลาดสะแก
	21. บ้านคลองพระมอพิสัย

- อำเภอสามพราน
22. บ้านคลองลัดอ้อมใหญ่
 23. คลองบางกระทึก
 24. บ้านบางประแดง
 25. วัดท่าข้าม
 26. วัดเทียนดัด

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวสรักฎฎา นามสกุล มณีศิริ

เกิดวันที่ 2 เดือนธันวาคม พุทธศักราช 2503

สถานที่เกิด กรุงเทพมหานคร

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 1039 รามอินทราภิเวศม์ ลาดพร้าว กรุงเทพฯ

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนวัดบางภาษี อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

ประวัติการศึกษา พ.ศ. 2519 มัธยมศึกษาปีที่ 5 สายศิลป์ภาษา (ฝรั่งเศส)

จาก โรงเรียนศรีอยุธยา พญาไท กรุงเทพฯ

พ.ศ. 2523 ค.บ. (เอกศิลปศึกษา วิชาภาษาอังกฤษ)

จาก วิทยาลัยครูพระนคร บางเขน กรุงเทพฯ

พ.ศ. 2534 กศ.ม. (เอกศิลปศึกษา)

จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

กรุงเทพฯ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้หลักสูตรศิลปศึกษาพุทธศักราช 2521

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษา

จังหวัดนครปฐม

บทคัดย่อ

ของ

สร้อยภา มณีศิริ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา

มิถุนายน 2534

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการฯใช้หลักสูตรศิลปศึกษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยศึกษาจากตัวแปร 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหาร ด้านการนิเทศ ด้าน
การสอน และด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม และเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้าน
จำแนกตามขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูศิลปศึกษาที่ทำการสอนศิลปศึกษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครปฐม จำนวน 180 คน เครื่องมือที่ใช้
เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้คือ F-test

ผลการวิจัยสรุปว่า ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการฯใช้หลักสูตรศิลปศึกษา
ในด้านการบริหาร ด้านการสอน และด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง ส่วน
ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการฯใช้หลักสูตรศิลปศึกษาในด้านการนิเทศอยู่ในระดับน้อย และ
จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดต่างกัน พบว่าครูศิลปศึกษา
ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการฯใช้หลักสูตรในด้านการ
บริหาร ด้านการนิเทศ และด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ไม่แตกต่างกัน ส่วนในด้านการสอนนั้น
พบว่าครูศิลปศึกษาในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

THE OPINIONS CONCERNING ACTIVITIES IN ART EDUCATION
CURRICULUM B.E. 2521 IMPLEMENTATION OF PRATOM
SUKSA VI LEVEL IN THE ELEMENTARY
SCHOOL CHANGWAT NAKORNPATOM

AN ABSTRACT

BY

SARANYA MANEESIRI

Present in partial fulfillment of the requirements for the Master
degree of Education in Art Education
at Srinakharinwirot University

June 1991

The objectives of this research were to study the opinions of the art education teachers concerning activities in the art education curriculum implementation of Pratom Suksa VI in 4 aspects : curriculum management, supervision, instruction and environments, and to compare the opinions of the art education teachers classified by the school size. The samples comprised of 180 art education teachers who have taught in Pratom Suksa VI in the elementary school of Changwat Nakornpatom. The instrument was the rating scale questionnaire. The statistics which were used to analyze the data were the mean (\bar{X}), the standard deviation (S) and the F-test.

The research finding indicated that the art education teachers opinions concerning activities in the art education curriculum implementation in the aspects of curriculum management, instruction and environments were at moderate level, and the opinion in supervision was at low level. In comparison of the art education teachers opinions classified by the school size, there was no statistically significant differences in the aspects of curriculum management, supervision and environment. But there was statistically significant difference in the aspect of instruction.